

Vapaa Ajattelija

4/2006

Kuka pilkkaa ketä?

**Vapaa-ajattelijat poliisin syyniin
jumalanpilkasta ja kansankiihottamisesta**

Skeptikko ja uskonnot

Vapaa-ajattelijain liitto ry.

Tässä numerossa kerromme Vapaa-ajattelijain liittoa vastaan nostetusta rikosilmoituksesta, josta rikospoliisi on tehnyt kevään ja kesän aikana esitutkintaa. Poliisi tutkii, onko liitto rikkonut lakia julkaistessaan **Osmo Tammisalon** piirtämiä pilakuvia internetissä osoitteessa <http://www.vapaa-ajattelijat.fi/pilakuvat/>

Minutkin kutsuttiin liiton edustajana kuulusteltavaksi ja vastaamaan syyteisiin Pasilan poliisitalolle. Yllätyksekseni sain kuulla, että tutkittavana rikosnimikkeenä ei ollut pelkästään *uskonrauhan rikkominen* eli jumalanpilkkua (Rkl. 17. luku 10§) vaan myös astetta vakavampi *kiihottaminen kansanryhmää vastaan*, joka löytyy rikoslain 11. luvusta ”Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan”, pykälästä 8§:

”Joka yleisön keskuuteen levittää lausuntoja tai muita tiedonantoja, joissa uhataan, panetellaan tai solvataan jotakin kansallista, rodullista, etnistä tai uskonnollista ryhmää taikka niihin rinnastettavaa kansanryhmää, on tuomittava kiihottamisesta kansanryhmää vastaan sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”

Tämä pykälä ei ole ainoastaan rangaistukseltaan kovempi kuin jumalanpilkkua, josta voi saada korkeintaan kuuden kuukauden vankeustuomion – pykälä on myös laajempi kohteensa suhteen. Siinä missä jumalanpilkkupykälä edellyttää rikoksen täyttymisestä, että henkilö ”*loukkaamistarkoituksessa* julkisesti herjaa tai häpäisee sitä, mitä [...] kirkko [...] pitää pyhänä”, ei kiihotus kansanryhmää vastaan edellytä edes loukkaamistarkoitusta – saati sitten että teolla olisi mitään konkreettisia haitallisia vaikutuksia kohderyhmälle.

Lain kirjaimen mukaan langettavaan tuomioon siis riittää, että Vapaa-ajattelijain liitto levittää www-sivuillaan yleisön keskuuteen tiedonantoja, joissa solvataan uskonnollista ryhmää. Onko näin sitten tapahtunut Tammisalon kuvien julkaisun kohdalla? Ehkäpä on – jos termit ”tiedonanto” ja ”solvaaminen” määritellään sopivalla tavalla ja pilakuvien joukosta valitaan esimerkiksi kuva, jossa aasit rat-

sastavat Jeesuksella.

Liittohallituksen puheenjohtajana olen valmis vastaanottamaan tuomion mahdollisesta rikoksestani – kunhan lain tasapuolisen soveltamisen nimissä Suomessa tutkitaan ja tuomitaan kiihottamisesta myös jokainen muukin henkilö ja taho, joka yleisön keskuuteen levittää tiedonantoja, joissa solvataan jotakin uskonnollista ryhmää taikka niihin rinnastettavaa kansanryhmää.

Liittohallitus päätti testata, onko kyseinen laki nyky-Suomessa käytännössä voimassa vai onko se vain kuollutta sanahelinää. Se pyysi poliisia tutkimaan, syöllistykö Suomen evankelisluterilainen kirkko kiihotukseen ateistien kansanryhmää vastaan julkaisemalla www-sivuillaan Raamatun, joka sisältää lukuisia uskonnottomia solvaavia kohtia.

Kuten arvata saattoi, jo parin päin kuluttua poliisi ilmoitti, ettei Raamatun julkaiseminen ole rikos ja että tutkinta lopetetaan.

Katsomusten tasa-arvo on vapaa-ajattelijoiden pitkäaikaisia tavoitteita. Tasa-arvo voidaan saavuttaa enemmän tai vähemmän sananvapauden rajoittamisella. Vähäisempi rajoittaminen on toki itsessään meille tärkeä tavoite, mutta sitäkin tärkeämpää on, että maailmankatsomuskeskustelun eri osapuolia rajoitetaan tai ollaan rajoittamatta yhtäläisesti – että laki on kaikille sama.

Ateisteja saa puolestani solvata jatkossakin siinä missä kommunisteja, kapitalisteja ja vihreitäkin. Uskonnoilla älköön myöskään olko erityissuojelusta ideologioiden kentällä. Satiiri ja huumori eivät ole valtaosassa tapauksia hedelmällisin lähestymistapa uskontokritiikissä, mutta sillekin on paikkansa ja sen mikä on sallittua puhetta ja pilakuvaa poliitikassa pitää olla sallittua myös kun puhutaan maailmankatsomuksista, niiden hyvistä ja huonoista puolista ja perusteista. Minä lähden hyvillä mielin ja itsevarmana seuraavaankin kuulustelusessioon Pasilan poliisitalolle, kun Tammisalon pilakuvien tutkinta syksyn tullen taas pyörähtää käyntiin.

Robert J. Brotherus

Vapaa Ajattelija

4 - 2006

Vapaa-ajattelijat poliisiin syyniin kansankiihotuksesta s. 4

Puheenjohtaja **Robert Brotherus** ja tietokirjailija **Osmo Tammisalo** kutsuttiin kesällä poliisin paikalle epäiltynä uskontorauhan rikkomisesta ja kansankiihotuksesta.

Kuka kiihottaa ketä? s. 6

Vapaa-ajattelijain liitto pyysi poliisia tutkimaan, syyllistyykö Suomen evankelis-luterilainen kirkko kiihotukseen ateistien kansanryhmää vastaan julkaisemalla www-sivuillaan Raamatun, joka hyökkää uskonnotomia vastaan.

Rennot Kesäpäivät Kuusankoskella s. 8

Tänä vuonna Vapaa-ajattelijain liiton Kesäpäivät järjestettiin Kuusankoskella 5. – 6. elokuuta, ensimmäisen kerran Pohjois-Kymenlaaksossa.

Pääsihteeriltä s. 11

Kantelu pani uskonnon ja et-opetuksen ohjeet uusiksi s. 12

Opetushallitus uusi keväällä koulujen uskonnon ja elämäntutkimustiedon opetusta koskevia ohjeitaan apulaisoikeusasiamiehelle tehdyn kantelun vuoksi.

Kuva: Petri Karisma

Miksi olen skeptikko ”uskonnollisten väittämien suhteen”? s. 15

Maailmankuulu skeptikko ja humanisti **Paul Kurtz** perustelee, miksi termi ”skeptikko uskonnollisten väittämien suhteen” on sattuvampi kuin termi ateisti.

Toimitukselta s. 21

Teuvonneuvo s. 22

Lande Lindfors – tieteen kauhukakara s. 24

Perti ”Lande” Lindforsin mielestä suuret uskonnot ja poliittiset suunnat ovat tieteellisen tutkimuksen, turvallisuuden ja vapauden esteenä. Niitä vastaan hän lupaa taistella kuin rakkikoira.

Rikka silmässä s. 26

Pentti Niskanen jatkaa keskustelua kulttuurien välisestä ristiriidasta.

Lukijat kirjoittavat s. 27

Uutisia s. 28

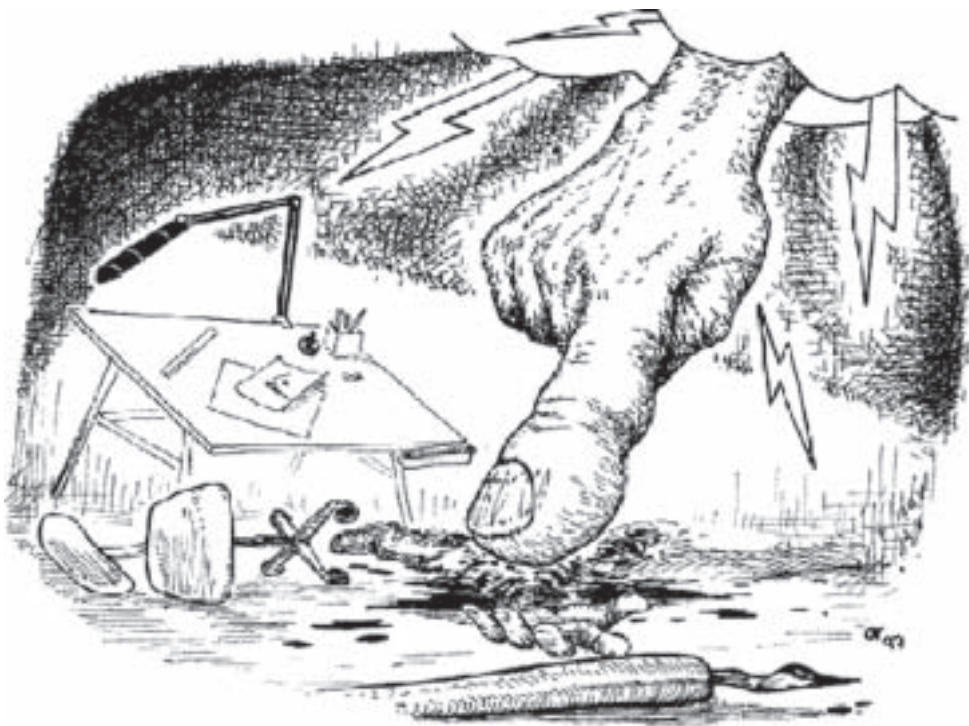
Kannen kuva: *Marketta Ollikainen*

Kuva: Marketta Ollikainen

Kuva: Eeva Mehto

Vapaa-ajattelijat poliisiin syyniin kansankiihotuksesta

Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja Robert Brotherus ja tietokirjailija Osmo Tammisalo kutsuttiin kesällä poliisin pakeille epäiltynä uskontorauhan rikkomisesta ja kansankiihotuksesta. Joku oli tehnyt rikosilmoituksen liiton verkkosivuilla olevista Tammisalon uskontokriittisistä pilapiirroksista.

Kesäkuun lopulla tietokirjailija **Osmo Tammisalo** sai yllättävän puhelinsoiton Helsingin poliisilaitokselta. "Tiedät varmaan, miksi soitan", yhteyttä ottanut poliisikomisario oli aloittanut keskustelun.

Tammisalo vastasi, ettei hän tiennyt, vaikka mielessä olikin aavistus, että puhelu saattaisi koskea hänen Vapaa-ajattelijain liiton nettisivuilla olevia uskontokriittisiä pilakuviaan. Nimittäin kevään Muhammed-pilakuvajupakan yhteydessä myös Tammisalon kuvat olivat nousseet julkisuuteen, vaikka ne olivat olleet jo lähes kymmenen vuotta Internetissä kenen tahansa selailtavissa.

Tammisalo sai kutsun saapua Pasilan poliisi-asemalle kuultavaksi epäiltynä uskontorauhan rikkomisesta ja kansankiihotuksesta. Vähän myöhemmin samaisesta asiasta poliisikuulusteluun kutsuttiin myös Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja **Robert Brotherus**. Tammisalon kuvista oli tehty

rikosilmoitus ja poliisi päätti tutkia asiaa.

– Pasilan poliisitalolla suoritettu kuulustelu oli hyvin vapaamuotoinen. Kun ammattini tietokirjailijana tuli puheeksi, esittelin jopa *Rakkauden evoluutio* -teostani komisariolle, joka kirjaa hetken selaili, Tammisalo kertoo.

Tammisalon kuvat päätyivät Internetiin pian sen jälkeen, kun ne olivat olleet esillä Vapaa-ajattelijain liiton toimistossa Kalliossa syksyllä 1997. Näytely, jossa oli mukana noin 70 uskontokriittistä pilakuvaa, sai tuolloin mukavasti julkisuutta. Muun muassa *Helsingin Sanomat* ja *Demari* tekivät siitä juttua kuvien kera. Näyttelyyn tutustui parisensataa kävijää.

Tammisalo oli huomauttanut kuulustelussa, että nämäkin lehdet pitäisi laittaa syytteeseen samoin perustein, jos kerran kuvien julkaiseminen on rikos.

– Samoin huomautin, että kaikkein provosoivim-

pia kuvia oli ollut esillä myös Ajankohtaisen kakkosen suorassa TV-lähetyksessä tragikoomisessa Jumala-illassa keväällä. Eikö siis myös Yleisradiota pitäisi kuulustella kyseisestä rikoksesta, hän kertoo.

Oikeus kritisoida

Tammisaloon mielestä uskontorauha ei tarkoita sitä, että demokraattisessa yhteiskunnassa mitä tahansa voidaan väittää ilman kriittistä tarkastelua, ja tämän hän toi myös esille kuulustelussa.

– Sanoin myös, että koska kaikki kristinuskon perusväittämät ovat ristiriidassa luonnontieteiden kanssa, kenen tahansa, joka osaa arvioida todisteita, velvollisuus on kritisoida näitä väitteitä, tarvittaessa satiiriin keinoin. Lisäsin vielä, että perustuslaissa on turvattu jokaiselle oikeus ilmaista ja julkistaa mielipiteitään kenenkään estämättä.

Tammisalo kertoi kuulustelijalle halunneensa pilakuvillaan kritisoida uskontoja ja niiden aiheuttamia haittoja sekä nostaa esiin uskontoihin liittyviä ongelmia ja tarjota uskonottoman vaihtoehdon.

– Olosuhteet saivat minut unohtamaan yhden tärkeimmistä, nimittäin viihdytystarkoituksen, hän sanoo.

Lopuksi komisario halusi vielä tietää, mitä mieltä kuulusteltava oli jumalasta ja kuuluiko hän Vapaa-ajattelijoiden, vaikka Tammisalolle ei oikein selvinytkään, miten kyseiset seikat liittyivät tutkittavana olevaan asiaan. Nuori komisario ei tuntunut edes tietävän, mitä sana sekulaari tarkoittaa.

Päällimmäisenä kuulustelusta jäi Tammisalolle käteen kaksi seikkaa. Ensinnäkin oli tunne siitä, miten tärkeätä työtä uskonottomien etujärjestöt kaikkialla tekevät. Sananvapaus, demokratia, tiedeellinen maailmankatsomus tai uskonnonvapaus eivät ole itsestäänselvyksiä.

– Toinen se, että rikosilmoituksen eteneminen kuulusteluun saakka on minulle hyvin lähellä uskonrauhapykälässä mainittua pyhien arvojen loukkaamista. Sanomisen vapauden puolustamisen pitkät perinteet ovat Suomessa vain päässeet unohtumaan.

Ei perusteita syytteille

Tammisalo oli todennut kuulustelussa, ettei hänen käsityksensä mukaan rikoksen tunnusmerkit täytyneet kummankaan syytteen kohdalla. Samaa mieltä oli Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja Robert Brotherus, joka omassa kuulustelussaan kiisti syyllistyneensä sen paremmin uskonnonrauhan rikkomiseen kuin kansankiihotukseenkaan.

– Kansanryhmää vastaan kiihottamisen kiistin

yksioikoisesti. ”Uskonnon pyhänä pitämän asian pilkkaaminen” katsoin joidenkin kuvien osalta toteutuneen, jos sana ”pilkka” määritellään sopivalla tavalla. Kiistin kuitenkin, että itse määrittelin sen kyseisellä tavalla, Brotherus kertoo.

Hän sanoo unohtaneensa omassa kannassaan erikseen korostaa sitä, että itse asiassa laki puhuu jumalanpilkasta pilkkaamistarkoituksessa, toisin kuin kiihotuspykälän kohdalla. Ei siis riitä, että kuva joidenkin mielestä pilkkaa heitä tai heidän pyhinä pitämiään asioita, jos kuvan tekijöiden ja julkaisijoiden ei ole ollut tarkoitus pilkata.

– Ihmisen päänsisäisiä tarkoituksia ei toki voi koskaan todistaa suuntaan tai toiseen, mutta kannattaneeko tuota kokonaan kiistää, sillä jos meidät tuomitaan jumalanpilkasta, niin saadaanpahan mielenkiintoinen ennakkotapaus ja nostettua asioita keskusteluun, Brotherus toteaa.

Puheenjohtajan parituntisesta juttutuokiosta Pasilan poliisitalolla ks. myös pääkirjoitus.

Marketta Ollikainen

Kuva: Marketta Ollikainen

Tietokirjailija Osmo Tammisalo joutui poliisi-kuulusteluun julkisuudessa jo moneen kertaan olleista uskontokriittisistä pilakuvistaan.

Kuka kiihottaa ketä?

Vapaa-ajattelijoita epäillään kansankiihotuksesta rikoslain 11. luvun 8 §:n perusteella. Entäpä kun kiihotuksen kohteina ovat ateistit, miten lain-tulkitsija silloin asiaan suhtautuu? Liittohallitus päätti testata asiaa ja pyysi poliisia tutkimaan, syyllystykö Suomen evankelisuterilainen kirkko kiihotukseen ateistien kansanryhmää vastaan julkaisemalla www-sivuillaan Raamatun, joka sisältää muun muassa psalmin 53, 2: "Mielelön se, joka ajattelee: 'Ei Jumalaa ole'. Turmeltuneita ovat ne, jotka näin ajattelevat, inhottavia ovat heidän tekonsa. Ei kukaan heistä tee hyvää."

Vaikka Raamatun sisältö – josta psalmi 53 on vain jäävuoren huippu – täyttää huomattavasti Osmon kuvia selkeämmin kansanryhmän solvaamisen tunnusmerkit, emme toki odottaneet *emme-kä toivoneetkaan* tutkintapyyntömme elävän kovin kauaa – oleellista oli saada ennakkotapaus siitä, että kansanryhmien solvaaminen on tosiasiasa virallisesti hyväksytyä laajemmin kuin mitä lain kirjaimellinen tulkinta antaa ymmärtää.

Jo kahden päivän kuluttua minuun ottikin yhteyttä tutkinnanjohtaja **Tom Packalen** ja kertoi päätöksestään, ettei Raamatun julkaiseminen ole rikos ja tutkinta lopetetaan. Mielenkiintoista on kuitenkin käydä läpi Packalenin perusteet olla pitämättä tapusta rikoksena – perusteet, jotka epäilyttävästi muistuttavat kirkkoneuvos **Matti Halttusen** *Helsingin Sanomain* haastattelussa luettelemia perusteita. Yhdistettynä Packalenin ja Halttusen perusteisiin kuuluvat:

1) "Raamattu on historiallinen kirja, jonka asiasisältö on ollut jo satoja vuosia nykyisessä muodossaan."

Tämä ei kuitenkaan ole tosiasiasa lieventävä vaan *raskauttava* seikka – jos jokin paha ja tuomitava asia kuten kansanryhmää vastaan kiihottaminen on jatkunut pitkään, on tämä toki vielä pahempi asia kuin jos se olisi jatkunut vain vähän aikaa. Jos Saksa olisi voittanut toisen maailmansodan ja juutalaisvainot jatkuisivat yhä tänäkin päivänä, olisi juutalaisvihamielinen teksti silti kiihotusta kansanryhmää vastaan. Minkään ilmiön kesto ei siis itsessään tee ilmiöstä hyvää tai pahaa – pitkä kesto voi vain moninkertaistaa ilmiön muista ominaisuuksista seuraavan hyvyyden tai pahuuden.

Toisekseen, kun kuulusteluissa ollessani totesin Osmon kuvien olleen webissämme 10 vuotta muuttumattomana ilman rikossyytöksiä, konstaapeli huomautti, että *arvosteluperusteet voivat muuttua*

ajan myötä. Eli teko, kuva tai teksti, joka on ollut 10 tai 100 tai 1000 vuotta sitten hyväksyttävä *ei välttämättä ole sitä enää tänä päivänä*. Tämäkin seikka tekee tyhjäksi vetoamisen raamatun muuttumattomuuteen.

2) "Raamattua tulee katsoa kokonaisuutena, eikä siitä voi erottaa yksittäisiä lukuja."

Tämän perusteen tekee tyhjäksi se, että kirkko itse ja kristityt omaavat vuosituhantisen katkeamatoman perinteen erottaa raamatusta lukuja, kappaleita, lauseita ja jopa lauseiden osia ja käyttää niitä moraalisisinä ja käytännöllisinä ohjenuorina elämässään. Lähetyskäsäkyä, kultaista sääntöä, vuorisaarnaa, jne. siteerataan laajasti ja surutta tänäkin päivänä eikä kirkko koskaan varoita niiden olevan vailla merkitystä erillisinä kappaleina ilman että "tarkastellaan kokonaisuutta".

Kääntäen voidaan kysyä, miksi Tammisaloon pilakuvat on otettu poliisin tarkasteluun erillisinä, irrallaan www-sivustomme muusta sisällöstä? Ja miksi **Hannu Salaman** *Juhannustanssit* -kirjaa ei käsitelty "kokonaisuutena" vaan sieltä nostettiin yksittäisiä lauseita – jopa langettavan tuomion perusteeksi? Jos ateisteja solvaavat tekstit tulevat sallituksi upottamalla ne osaksi laajempaa kokonaisuutta, niin tasapuolisuuden nimissä myös uskontojen solvaaminen tulee olla sallittuja "osana kokonaisuutta".

3) "Jokaisen uskonnollisen yhdyskunnan ja kaikkien ideologisten organisaatioiden tavoitteisiin kuuluu oman sanoman levittäminen, ei sen kummempaa."

Jos Suomessa perustettaisiin ideologinen organisaatio – tai jopa uskonnollinen yhdyskunta – jonka levittämän ideologiana olisi juutalaisten tappaminen maailmasta, olisiko tämä vain "oman sanoman levittämistä, ei kummempaa"? Selvästikään pelkkä tarve oman sanoman levittämisestä ei tee sanomaa kuin sanomaa hyväksyttäväksi vaan täytyy tarkastella myös itse ideologian *sisältöä*. Raamattu ei tule yhtään vähemmän ateisteja solvavaksi ja heitä vastaan kiihottavaksi siitä, että sen takana on uskonnollisen yhdyskunnan ideologia.

4) "Rikoksen täytyminen vaatii tahallisuutta, eli nimenomaisessa tapauksessa tahallista kiihottamista kansanryhmää vastaan."

Tämä on poliisilta selvä tekninen virhe – laki kansanryhmää vastaan kiihottamisesta yksinkertaisesti *ei* vaadi tahallisuutta. Lain valmisteluhistoriaa tarkastellessa tämä tulee vieläkin selvemmäksi. Hal-

lituksen lakiesitys eduskunnalle nimittäin sisälsi vielä ehdon "... aiheuttaakseen ryhmään kohdistuvaa väkivaltaisuutta, vihamielisyyttä tai syrjintää, ja teko on omiaan aiheuttamaan sanotunlaisen seurauksen", mutta eduskunta poisti tuon lisämääräen eli eksplisiittisesti laajensi lain koskemaan myös *tahatonta* ryhmien panettelua joka ei ole omiaan aiheuttamaan väkivaltaisuutta tai syrjintää.

5) "Eduskunnan vahvistamassa kirkkolain 1§ säädetään, että Suomen evankelis-luterilainen kirkko tunnustaa Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa."

Tämäkin lause on tarkoitettu perusteeksi osoittaa, että *Raamatun on oltava nuhteeton lainmukainen kirja*, koska se on (tosin epäsuorasti) eduskunnan hyväksymä. Mutta ironisesti tämäkin peruste kääntyy itseään vastaan: Kuten jonkin ilmiön pitkä kesto, ei myöskään viranomaisten hyväksyntä ilmiölle tee siitä mitenkään hyväksyttävämpää – ainoastaan entistä merkittävämpää. Jos siis kyseessä on lainvastainen ilmiö, on eduskunnan "siunaus" sille entistäkin raskauttavampaa ja kaksinaismoraalista. Rikoksiin ovat historian aikana syyllistyneet niin yksittäiset ihmiset, ryhmät kuin hallituksetkin ja viimeksi mainittujen toteuttama syrjintä ja vainot ovat olleet historiallisesti kaikkein huomattavimpia.

Mitään muita perusteita "ei rikosta" johtopäätökselle ei esitutkinnan päätösraportti sisällä. Erityi-

sesti kannattaa panna merkkeille, että niin Packalenin kuin Halttunenkin *sivuuttavat täysin psalmin 53 sisällön*, eivätkä ota sen tekstiin mitään suoraa kantaa. Ovatko siis ateistit Raamattuun uskonsa perustavan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon mielestä mielettömiä, turmeltuneita ja inhottavia kai-

kissa teoissaan? Kun olin itse kuulusteltavana, kyseli konstaapeli hyvin sitkeästi eri yksittäistä pilakuvista "voisiko tämä olla mielestäsi kristittyjä loukkaava?" ja "eikö tämän voisi tulkita panettelevaksi?" Konstaapeli Packalenin haastattelemat kirkonmiehet pääsivät ehkä vähemmällä tiukkaamisella.

Tekemällä surkeilla perusteilla pikaisen päätöksen evankelis-luterilaisen kirkon tutkinnan lopettamisesta poliisi on tehnyt meille ja muille sananvapauden puolustajille palveluksen. Kun nimittäin surkeat perusteet karsitaan päätöksestä pois, jää jäljelle vain ääneen lausumaton sananvapauden peruste. Perusteluiden tyhjyys tuo myös esiin pitkään esittämämme tarpeen muuttaa lakia poistamalla jumalanpilkäykylä kokonaan

ja tiukentamalla kansanryhmää vastaan kiihottamisen ehtoja. Jos nimittäin "oikeaan" ratkaisun ja sen kanssa ristiriidassa olevan lakitekstin yhteensovittaminen vaatii poliisiltakin irrationalista kikkailua, on aika muuttaa lakia.

Robert J. Brotherus

Rennot Kesäpäivät Kuusankoskella

Tänä vuonna Vapaa-ajattelijain liiton Kesäpäivät järjestettiin Kuusankoskella 5. – 6. elokuuta, ensimmäisen kerran Pohjois-Kymenlaaksossa. Järjestävänä tahona oli Pohjois-Kymen vapaa-ajattelijayhdistys puheenjohtajansa Heljä Pekkalinin johdolla.

Lauantaina aamupäivällä vapaa-ajattelijat eri puolelta Suomea kokoontuivat hotelli Sommeleen. Kesäpäivien avajaispuheen piti Kuusankosken kulttuurilautakunnan puheenjohtaja ja vapaa-ajattelijaksi **Timo Mikkonen**. Puheessaan Timo Mikkonen kertoi Kuusankosken olevan Voikkaan paperitehtaan viimeaikaisista huonoista uutisista huolimatta vireä ja elinvoimainen kaupunki.

Heti avajaispuheen jälkeen vapaa-ajattelijat ohjattiin syventymään ryhmätyöhön **Esa Ylikosken**

ja allekirjoittaneen alustamana. Ryhmätyön tarkoituksena oli pohtia mitä vapaa-ajattelijan tulisi tietää ja millaista tietoa paikallisyhdistyksissä tarvitaan toiminnan tueksi.

Keskeisimpinä pääkohtina nousivat esille muun muassa vapaa-ajattelijakäsitteen ja historian selkiyttäminen, lainsäädäntötietämys (esim. hautaamiseen liittyvät asiat) sekä paikallisyhdistysten tukeminen jäsenhankinnassa ja -aktivoinnissa. Ryhmätyön näkemysten pohjalta on tulevaisuudessa

Vapaa-ajattelijat pohtivat kesäpäivillä muun muassa vapaa-ajattelijakäsitteen ja historian selkiyttämistä sekä lainsäädäntötietäystä.

Kesäpäivien viettäjät tutustumassa Verlan tehdasmuseoon

tarkoitus koostaa materiaali, josta löytyisi tietoa eri tarkoituksiin.

Nähtävyyksiä ja nimiäisiä

Ryhmätyön valmistuttua osa vieraista jatkoi keskustelua hotellilla ja osa tutustui alueen nähtävyyksiin. Erityisen mieleenpainuva oli tehdasmuseo Verla. Verlassa on tehty kartonkia ja pahvia 1900-luvun taitteen menetelmin vielä 60-luvulla Pohjois-Kymenlaakson suurten paperitehtaiden rinnalla.

Nykyisin tehdasalue näyttävine rakennuksineen on museoitu ja on yksi Unescon maailmanperintökohteista. Erikoiseksi nykyaikaan verrattuna Verlan tehtaasta tehdään sen lopettaminen. Tehdas lopetettiin vasta, kun viimeinenkin työntekijä oli niin vanha, että ei enää pystynyt tehtaalla työskentelemään.

Nähtävyyksien jälkeen kokoonnuttiin Pohjois-Kymen vapaa-ajattelijayhdistyksen uskonnottomalle hautausmaalle, Lepolaan. Hautausmaalla paljastettiin kuohuviinien kera vastavalmistunut hautausmaarakennuksen seinään kiinnitetty liekkimalja-tunnus ja samalla nimettiin hautausmaarakennus ”Sepoksi” pitkäaikaisen yhdistys- ja hautausmaa-aktiivin **Seppo Simpuran** mukaan.

Pohjois-Kymen vapaa-ajattelijayhdistykselle oma hautausmaa on ollut koko sen toiminnan ajan keskeinen elementti. Ei ole liioittelua sanoa, että ilman hautausmaan kunnostusvastuuta koko yhdistys olisi saattanut hiljaisina 1970- ja 80-luvun vuosina loppua kokonaan.

Illallisen jälkeen rentoudessa laitettiin uusi vaihe päälle: vapaa-ajattelijat kisasivat karaokessa ja mökkitikan heitossa. Oli miellyttävä huomata, että vapaa-ajattelijoissa löytyy aivan mainioita laulumiehiä ja -naisia. Mökkitikan heitto oli osalle jokseenkin vieras laji. Tämän saattoi huoma siitä, että varsin monella suurin osa tikoista ei päätynyt edes tauluun. Vaikka heittotaito oli hyvin vaihteleva, kuitenkin kaikilla oli hauskaa ja palkitut olivat lähes ammattilaisia.

Syntymäpäivät sunnuntaina

Sunnuntaina Kuusankoskitalolla koettiin muistorikaita hetkiä, kun yhdistyksen jäsenet ja kutsuvieraat kokoontuivat Voikkaasaliin juhlimaan 60-vuotiaasta yhdistystä. Juhlan ydin oli yhdistyksen historiaa kuvaava kronikka, jonka oli toteuttanut Kuusankosken teatterin harrastajanäyttelijät ohjaaja **Piia Kleemolan** ja **Heljä Pekkalinin** johdolla.

Kronikasta selvisi, että vapaa-ajattelijatoiminnan aktiivisuus on vaihdellut Pohjois-Kymenlaaksossa vuosien saatossa hyvin paljon. Tänä puheenjohtaja Heljä Pekkalin luotsaa vireää yhdistystä, joka hautausmaan ylläpitämisen ohella muun muassa jakaa stipendejä elämäkatsomustietoa opiskeleville lukiolaisille. Yhdistyksen tulevaisuus näyttää positiiviselta muun muassa sen vuoksi, että viime aikoina yhdistykseen on liittynyt uusia, nuoria ja aktiivisia jäseniä.

Vapaa-ajattelijain liiton tervehdyksen juhlaan toi liiton puheenjohtaja **Robert Brotherus**. Brotherus keskittyi puheessaan sananvapauden tilaan Suomessa. Viimeaikaisten uutisten perusteellahan on selvästi voitu havaita, että lakia tulkitaan evankelisluterilaisen kirkon edun mukaisesti. Poliisille tehty tutkintapyyntö Vapaa-ajattelijain liiton internetsivuilla olevista pilakuvista eteni tutkintavaiheeseen ja vapaa-ajattelijaita on poliisin toimesta haastateltu. Sen sijaan Vapaa-ajattelijain liiton tekemä tutkintapyyntö ei edennyt edes tutkintavaiheeseen.

Poliisin perustelut tutkimatta jättämiselle mukailivat kirkon näkemystä asiasta. Vapaa-ajattelijain liiton tekemä tutkintapyyntö koski evankelisluterilaisen kirkon internetsivuilla julkaistun raamatun kohtaa, jossa halvennetaan uskonnottomia. Vapaa-ajattelijat tulevat jatkossakin toimimaan vakuumusten tasa-arvoisen kohtelun toteutumiseksi.

Etukäteen oli osallistujille luvattu rennot Kesäpäivät Kuu-sankoskella ja tässä onnistuttiin yli odotusten. Kiitos kaikille, jotka ovat

Heljä
Pekkalin ja
Seppo
Simpura
kilistivät
uuden
hautausmaa-
rakennuksen
kunniaksi.

Lepolan uuden varastorakennuksen liekkimaljatunnus paljastettiin kuohuviinin kera.

osallistuneet Kesäpäivien järjestelyihin. Järjestelyt osuivat nappiin ja vieraat viihtyivät. Kesäpäiviltä lähdettiin kotiin yhtä aurinkoista kokemusta rikkaampana.

Petri Karisma

Kynäjuhlaa viettämään

Häät ja hautajaiset. Niiden takia moni kuuluu kirkkoon ja maksaa paljon veroja, vaikka ei kirkon oppiin usko. Outoa toki, vaan niin se on. Me ihmiset kun teemme utoja päätöksiä, ja uskottemme olevamme todellista rationaalisempia.

Perinteiset neljä juhlaa ovat eräänlaisia siirtymiä. Nimiäisissä tai kasteessa otetaan uusi jäsen yhteisöön, hautajaisissa luovutetaan pois. Väliin jää siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen ja vähän myöhemmin siirtymä parisuhteeseen.

Nykymaailmassa siirtymät eivät ole niin selviä. Mukaan on tullut uutena esimerkiksi eläkkeelle siirtyminen, joka tosin entistä useammalla on liukuma osa-aikaeläkkeen kautta. Koulun aloitus lopettaa varhaisimman lapsuuden, joskin esikoulu pehmentää siirtymää.

Lapsesta aikuiseksi muuttuminen etenee monen vaiheen kautta: oma asunto, protu- tai rippileiri, ajokortti, valmistuminen ammattiin ja niin edelleen. Jopa kuolema voi olla hidas prosessi viimeisten, epäonnistumaan tuomittujen hoitojen kestäessä.

Juhlatavat tulevat tietyllä tapaa jäljessä. Esimerkiksi häät ovat edelleen suuri juhla, vaikka parit yleensä elävätkin jo avoliitossa, eikä vihkiminen sido laillisesti loppuelämäksi.

Mutta mitkä sitten ovat nykyään oikeasti suuria siirtymiä?

Ainakin koulun aloitus, ensimmäisen lapsen syntymä ja eläkkeelle pääsy ovat tällaisia. Myös muutto pois vanhempien luota ja oma rahatalous on usein selvä siirtymä.

Muunkinlaisia juhlia on. Ei ole välttämättä sattumaa, että muissa juhlissa uskonnolla ei ole merkittävää roolia. Häissä puhuu pappi, 50-vuotisjuhliilla ei. Uusi lapsi toivotetaan tervetulleeksi uskon-

nollisin rituaalein, uutta asuntoa juhliitaan maallisin tupaantuliaisin.

Juhlatavat voivat muuttua molempiin suuntiin: nimäiset ja siviilivihkiminen yleistyvät, ja toisaalta uuden kodin siunaukseen on nykyään evankelisluterilainen rituaali tarjolla.

Esitän nyt idean syksyä ja ekaluokkalaisia varten. Pidetään kynäjuhla koulunsa aloittavan kunniaksi. Pyydetään vieraita tuomaan lahjaksi kynä. Koti ei täyty taas uusista lahjatavaroista, eikä vieraan tarvitse liiemmin miettiä mitä tuoda. Mikään ei estä vaikkapa vanhempainyhdistystä järjestämästä isompaakin juhlaa juuri ensimmäisten koulupäivien edellä; paikaksi koulun piha olisi luonteva.

Idea ei ole välttämättä hyvä, eikä se ole tarkoitettukaan liian vakavasti otettavaksi. Sen sijaan se osoittaa, että juhlia voidaan keksiä ja kehittää. Tämä juhla on Saksassa elävä perinne, Suomeen sen on tuonut **Anneli Aurejärvi-Karjalainen**, ja minun ideani on nimetä tämä kynäjuhlaksi.

Juhla on uutuus ensimmäisellä kerralla ja uudehko toisella, mutta kolmannella kerralla se onkin jo perinne. Maanlaajuinen perinteestä saadaan, jos hyvät ideat levitetään muuallakin käytettäväksi. Tämänkin lehden sivuilla sopii kertoa omista juhlita.

Valtionkirkkomme on keksinyt siunata ekaluokkalaiset koulutielle, ja saanut kohtuullisesti osallistujia. Ei tämäkään ole enempiä kuin jonkun idea. Raamatustahan ei löydy ohjetta rituaaleihin.

Siispä uutta, maallista juhlaperinnettä luomaan!

Jori Mäntysalo

Kantelu pani uskonnon ja etopetuksen ohjeet uusiksi

Apulaisoikeusasiamiehen vaatimuksesta Opetushallitus uusi keväällä koulujen uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetusta koskevia ohjeitaan. Asiasta oikeusasiamiehelle kannellut dosentti Jouni Luukkainen kertoo ohessa, miksi kantelu tehtiin ja miten Opetushallituksen ohjeet muuttuivat kantelun seurauksena.

Kantelin syyskuussa 2003 eduskunnan oikeusasiamiehelle Helsingin ja Espoon kaupunkien tavoista toteuttaa 1.8.2003 voimaan tulleet uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetusta koskevat uudet lait sekä perustuslain säännöksen, jonka mukaan kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen. Eduskunta oli lakien käsittelyn yhteydessä ottanut kantaa myös koulujen uskonnollisten tilaisuuksien järjestämiseen.

Opetushallitus oli kesäkuussa 2003 antanut asiasta peruskoulua ja lukiota koskevat ohjeet. Arvosteluni kohdistui myös näihin ohjeisiin sekä välillisesti että suoraan. Lisätietoa olin hankkinut Helsingin ja Tampereen kaupunkien järjestämistä koulutustilaisuuksista, ja olin käynyt sähköpostikirjeenvaihtoa eri tahojen kanssa.

Peruskoulua koskevista Opetushallituksen ohjeista oli jo heinäkuussa 2003 oikeusasiamiehelle kannellut helsinkiläisen Roihuvuoren ala-asteen koulun rehtori **Satu Honkala**. Apulaisoikeusasiamies **Iikka Rautio** ratkaisi asian kesäkuussa 2005 ja vaati Opetushallitusta uusimaan ohjeensa, mikä se tekikin maaliskuussa 2006.

Syksyllä 2003 Helsinki ja Espoo sekä Opetushallitus olivat antaneet asiasta omat selvityksensä ja lausuntonsa, joihin sekä minä että Honkala olimme antaneet omat vastineemme. Honkala oli myös ollut muuten yhteydessä kanteluasioittemme valmistelijaan. Maaliskuussa 2005 Opetushallitus antoi vielä lisäselvityksen ja -lausunnon kanteluittamme.

Tarkastelen seuraavassa asiakohdittain ongelmallisia seikkoja Opetushallituksen vanhoissa tai uusissa ohjeissa sekä vastaavissa käytännöissä.

Uskonnolliset tilaisuudet

Uusien ohjeiden mukaan peruskoulussa oppilaan huoltaja ja lukiossa opiskelija itse voi ilmoittaa, että oppilas/hän ei omantunnonsyistä osallistu uskon-

nolliseen päivänavaukseen, jumalanpalvelukseen tai muuhun sellaiseen uskonnolliseen tilaisuuteen. Vanhojen ohjeiden mukaan lähtökohtana voitiin pitää, ettei oman uskonnollisen yhdyskunnan tilaisuudesta voi vapautua, jolloin vapautumiseen tarvittiin perusteltu syy. Mutta nämä rajoitukset olivat perustuslain ja eduskunnan kannanottojen vastaisia, kuten osoitin kanteluideni liitteenä olleessa pikku tutkielmassani (VA 6/2003, 5-7).

Kieltäytyminen vakaumuksen perusteella on ilmoitusasia, kuten Honkala suoraan omassa kantelussaan totesi. Minuun nimeltä viitaten, mutta muuten sen kummemmin perustelematta Opetushallitus lisälausunnossaan maaliskuussa 2005 myönsikin, että sen näkemyksen mukaan omantunnonsyiden sisältöä ei tarvitse kertoa tarkemmin. Apulaisoikeusasiamies Rautio yhtyi tähän Opetushallituksen kantaan.

Mielestäni kieltäytymisestä on voitava ilmoittaa kirjallisesti, ja oppilaan omantunnon on riitettävä huoltajan niin katsossa. Toivottavasti näin aina on, vaikka uudetkin ohjeet jättävät ilmoituksen muodosta päättämisen paikalliseksi.

Helsingissä oman uskonnollisen yhdyskunnan tilaisuuksista kieltäytymiseen ohjeistettiin vuonna 2003 keskustelu rehtorin kanssa, ja omantunnon syy katsottiin riittäväksi, kun oppilaan huoltajalla/opiskelijalla on selkeä vakaumus. Siis pyrkimys vakaumuksen selkiytymiseen ei muka olisi vielä syyksi käynyt, kuten kanteluissani huomautin.

Nyt lomakkeessa kysytään yksinkertaisesti kyllä/ei-vastausvaihtoehdoin: "Osallistuuko oppilas oman uskonnon mukaisiin uskonnollisiin tilaisuuksiin?" Tukahduttavaa keskustelukäytäntöä, joka mahdollisesti oli kirkollisten yhdyshenkilöiden ajama, ei kuulemani mukaan koskaan ryhdyttykään noudattamaan.

Koulun juhlat

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan kou-

lun juhlia ei niiden mahdollisten uskonnollisten osien tähden voi pitää uskonnon harjoittamiseksi katsottavina tilaisuuksina. Mutta silti käytännössä juhlista tai niiden osista on vakaumussyistä kieltäydytty ilman perustuslain turvaakin, ja on edelleen voitava, kuten Honkala esitti.

Uudet ohjeet tunnustavat nyt tämän. Niiden mukaan tarvittaessa oppilaan huoltajien tai opiskelijan kanssa voidaan sopia oppilasta/opiskelijaa koskevista yksilöllisistä järjestelyistä ja mahdollisesta vaihtoehdoista toiminnasta.

Rautio ei vaatinut tätä parannusta, kuten ei olisi voinutkaan. Itse en myöskään osannut tästä asiasta kannella, koska kieltäytyminen jäi mielestäni puhtaasti kansalaisrohkeuden varaan.

Olettamana elämäkatsomustieto

Uusien lakien mukaan uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomalle oppilaalle/opiskelijalle opetetaan elämäkatsomustietoa, ellei huoltaja ilmoita oppilasta tai opiskelijaa itse ilmoittaudu enemmistön uskonnollisen yhdyskunnan uskonnon opetukseen. Vanhan uskonnonvapauslain aikana oikeus elämäkatsomustiedon opetukseen syntyi vasta huoltajan vaadittua oppilaalle/opiskelijalle vapautuksen uskonnonopetuksesta.

Mitään kodin ilmoitusta uskonnonopetuksesta elämäkatsomustiedon opetukseen siirtymiseen ei siis olisi tarvittu lakien muuttuessa 1.8.2003, vaan siirron olisi pitänyt tapahtua viran puolesta. Mutta Opetushallituksen vanhat ohjeet sanoivatkin nurinkurisesti, että ilmoitusta ei tarvita uskonnonopetuksen *jatkumiseen!* Ohjeet puolustivat uskonnonopetusta koskevien valintojen pysyvyyttä, ja rinnastivat tilanteen perusteetta varsinaisiin ainevalintoihin.

Ohjeet viittasivat (kahdeksanvuotiseen) siirtymäaikaan, josta ei laeissa eikä niiden valmistelussa kuitenkaan ollut mitään puhetta. Helsingissä ja Espoossa ongelma koski kaikkia muita evankelisluterilaiseen kirkkoon kuulumattomia kuin koulutulokkaita ja lukion aloittavia, sillä tiedotteita ja lomakkeita ei heille jaettu.

Uusien ohjeiden mukaan eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kannanoton perusteella evankelisluterilaiseen kirkkoon kuulumattomien (mutta sen uskonnonopetuksessa olevien) peruskoulun oppilaiden huoltajille tulee tiedottaa, että näiden tulee erikseen ilmoittaa, mihin opetukseen oppilas jatko-osa osallistuu.

Tämä on mielestäni siedettävä tulos tässä hyvin tärkeässä kysymyksessä, mutta näin asian olisi tullut olla jo vanhoissa ohjeissa ja koulujen käytännössä.

Lukioon tuli vastaavat uudet ohjeet, vaikka aika

onkin jo ajanut asian ohi. Vuonna 2003 Helsinki ja Espoo tiedottivat lukion aiemmin aloittaneille heidän uudesta päätösvallastaan vasta sitä vaadittuani.

Helsingissä on toukokuussa 2006 tehty Opetushallituksen ohjeiden mukainen kysely 4. – 6. vuosiluokilla olleiden oppilaiden huoltajille selityksin, että nämä oppilaat olivat aloittaneet koulunsa jo ennen uusien lakien voimaantuloa. Mutta entä ylemmät vuosiluokat? Mitkään Helsingin ohjeistukset eivät ainakaan kerro, että syksyinä 2003 – 2005 säännöllinen kysely olisi muka kattanut, paitsi koulutulokkaat, myös 7. vuosiluokan aloittaneet. Eissailla Helsinki väittänyt oikeusasiamiehellekään.

KHO:n päätös vaikutti

Edellisessä kohdassa kerrottuun Opetushallituksen ohjeiden korjaukseen eivät viime kädessä johtaneet koululait itse, vaan eräässä niiden tulkintakysymyksessä tärkeän ennakkoratkaisun antava korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös KHO:2004:99, jonka mukaan toinen huoltajista ei toisen huoltajan vastustaessa voi pätevästi tehdä laissa tarkoitettua ilmoitusta uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumattoman lapsen osallistumisesta uskonnonopetukseen (VA 6/2004, 8-15).

Lisälausunnossaan Opetushallitus nimittäin katsoi, että tästä laintulkinnasta voitaneen päätellä, että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien osalta uskonnonopetukseen edelleen osallistuminen olisi edellyttänyt huoltajien nimenomaista tahdonilmaisua. Opetushallitus myönsi, että sen ohjeet kaipasivat täsmennystä tältä osin, ja Rautio yhtyi tähän. Honkala oli omasta puolestaan varmistanut, että KHO:n ratkaisu tuli pöydälle.

Uusien ohjeiden mukaan kysely mahdollisesta uskonnonopetuksesta tarvitaan, hyvä. Mutta kysellä pitäisi molemmilta huoltajilta! Kuitenkin Opetushallituksen uudet ohjeet vaikenivat tästä KHO:n tulkinnasta. Nyt perusopetuksen järjestäjät, koulut ja huoltajat eivät saa ohjeista tietää, että myös mahdollisesta uskonnon opetukseen osallistumisesta huoltajien tulee päättää yhdessä kuten lakien mukaan lapsen uskonnollisesta asemasta ja lapsen huollosta yleensäkin ja lapsen tulevaisuuden kannalta tärkeistä asioista nimenomaan vain yhdessä. Päinvastoin, muualla ohjeissa puhutaan jatkuvasti yksikössä huoltajasta.

Opetushallitus jätti siis ilmeisen tarkoitushakuisesti KHO-kysymyksessä hoitamatta tehokkaan tiedotustoimintansa, vaikka se on tämän verovaroin tehtäväkseen ottanut ja vaikka KHO:n päätöksellä oli suuri merkitys jopa sille itselleen. Siksi heti maaliskuussa 2006 kantelin eduskunnan oikeusasias-

miehelle tästä uusien ohjeiden harhaanjohtavasta puutteesta. Kirjoitin aiheesta myös *Opettaja*-lehdessä 16.6.2006.

Oman uskonnon opetus

Lain mukaan muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan kuin valtionkirkkoihin kuuluvan oppilaan huoltaja voi pyytää oppilaalle oman uskonnon opetusta, ja kolmesta oppilaasta esitetystä pyynnöstä opetus on järjestettävä. Kanteluissani vaadin, että jos opetus muiden pyynnöstä järjestetään, niin toisaalta ei siihen eikä muuhunkaan uskonnonopetukseen ole pakko osallistua ja toisaalta silloin ei saa osallistua elämäntietomustiedon opetukseen.

Tällä ajoin sitä, että oppilaalle jäisi siten hyödyllinen oikeus ja velvollisuus osallistua koulun muuhun opetukseen tai ohjattuun toimintaan. Mutta ennen kaikkea tahdoin suojata elämäntietomustiedon opetusta nyt, kun sitä voi uuden lain mukaan huoltaja pyytää uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalla oppilaalle, jolle ei järjestetä hänen oman uskontonsa opetusta. Aineen oppitunnit ja opetussuunnitelma eivät saa vaarantua siihen osallistuvien uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvien tähden.

Honkalakin korosti, Opetushallitus myönsi ja Rautio vahvisti, että sana *pyyntö* ei tarkoita velvollisuutta, vaikka lain mukaan kuitenkin uskonto (ellei sitä korvata koulun ulkopuolella) tai elämäntietomustieto on pakollinen oppiaine.

Mutta toisaalta Helsingin ja Espoon kaupunkien kautta tiedokseni välittynyt Opetushallituksen kanta on, että huoltajan on lupa olla pitämättä edes oman uskonnollisen (vähemmistö)yhdyskunnan mukaista uskonnonopetusta omana – käytännössä erityisesti islamin – ja siksi elämäntietomustiedon valinta olisi vapaa. Opetushallituksen uudet ohjeet ovat tämän mukaiset.

Opetushallitus piti tarpeellisena ja Rautio katsoi sen oikeaksi, että perusopetus- ja lukiolakeja täsmennettäisiin tältä osin. Opetusministeriö ryhtyykin syksyllä 2006 valmistelemaan lainmuutoksia. En tiedä, millaisia täsmennykset olisivat, mutta joka tapauksessa ateistien on silloin mielestäni puolustettava elämäntietomustietoa ensisijaisesti uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien oppiaineena.

Uusien lakien mukaan uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumaton oppilas voi huoltajan pyynnöstä osallistua myös sellaiseen muuhun kuin enemmistön uskonnonopetukseen, joka hänen saamansa kasvatuksen ja hänen kulttuuritaustansa perusteella ilmeisesti vastaa hänen uskonnollis-

ta katsomustaan. Mielestäni on muistettava erityisesti maahanmuuttajaperheiden tapauksessa, että ei ole ulkopuolisen asia koskaan itse sanoa, että sellainen olisi tilanne. Lukiolaisen suhteen ei myöskään huoltajien.

Opettajan kelpoisuus

Laki ei enää edellytä evankelisuterilaista tai ortodoksista uskontoa opettavalta asianomaisen kirkon jäsenyyttä. Sen sijasta mitä tahansa uskontoa opettavalta vaaditaan aineenhallinta, ohjeissa todetaan. Satu Honkala esitti kantelussaan huolestumisensa, että luokanopettaja voitaisiin pakottaa opettamaan uskontoa ja erityisesti vähemmistöuskontoja vastoin vakaumustaan yleisen opettajankelpoisuutensa tähden. Hänen mukaansa asiansa kansainvälisiin ihmisoikeuselimiin vieminen voisi silloin tulla kyseeseen.

Mallista voi olla huolestuttavia seurauksia myös oppilaille. Etelä-Suomen lääninhallitus huomautti hiljan Askolan kuntaa siitä, että ortodoksisen uskonnon opetus oli annettu vailla muodollista pätevyyttä oleville luokan- ja aineenopettajille, vaikka päteviäkin olisi ollut tarjolla, ja että käytännössä opetus silloin tapahtui samassa luokkatilassa kuin enemmistön uskonnon mukainen opetus.

Pätevien elämäntietomustiedon opettajien vaatimisessa ei valitettavasti olisi uutta. Mutta on syytä kysyä, opetetaanko elämäntietomustietoa joskus samassa tilassa samaan aikaan kuin uskontoa.

Kouluhenkilöstön asema

Honkala esitti, että ongelma on myös opettajan pakottaminen osallistumaan uskonnonharjoittamiseen ja sen ohjaamiseen.

Uudet Opetushallituksen ohjeet kertovat nyt Raution esityksestä kokonaan sen, eivätkä vain osittain kuten vanhat, mitä vakaumuksen vastaisesta virkatehtävästä lausuttiin perusoikeusuudistuksen valmistelussa 1993: yleistä kieltäytymisoikeutta ei ole, vaan ongelmat on pyrittävä ratkaisemaan työnjaollisin ja hallinnollisin järjestelyin tapauskohtaisesti.

Ellei se auta, on mielestäni sitten turvaututtava kansalaisrohkeuteen.

Kanteluasiakirjat on luettavissa internetosoitteen sa www.ateistit.fi/kantelut

Jouni Luukkainen

Kirjoittaja on matematiikan dosentti Helsingin yliopistossa ja Pääkaupunkiseudun ateistit ry:n puheenjohtaja

Miksi olen skeptikko ”uskonnollisten väittämien suhteen”?

Professori Paul Kurtz

Maailmankuulu skeptikko ja humanisti Paul Kurtz perustelee oheisessa artikkelissaan, miksi termi ”skeptikko uskonnollisten väittämien suhteen” on sattuvampi kuin termi ateisti. Siksi, että se korostaa asioiden tutkimista, hän sanoo. Artikkelin on aiemmin julkaistu Rationalist International Bulletin -lehdessä 27. heinäkuuta 2006

Uskonnottomat ovat väitelleet oikeasta tavasta kuvata näkemystään. Eräät luonnontieteilijät ja filosofit – etenkin **Richard Dawkins** ja **Daniel C. Dennett** – ovat viime aikoina suosineet termin ”välkky” (‘bright’) käyttöä. Sen puoltajien mielestä tämä on nokkela ajatus, toivoen, että välkky poistaisi ne negatiiviset sivumerkitykset, joita toiset termit, kuten ateismi, ovat synnyttäneet menneisyydessä. Monien mielestä tämä on houkutteleva etu.

Välkky-termin kriitikot ovat huomauttaneet, että meidän on ylimielistä väittää, että olemme välkkyjä, siis älykkäitä, antaen ymmärtää, että ne, joiden kanssa olemme eri mieltä, ovat typeriä tai tyhmiä.

On ilmeistä, että monien mielestä termi ateismi on luotaantyöntävä ja he kokevat sen liian negatiiviseksi tai dogmaattiseksi. Toiset saattavat vältellä tilannetta suosituilla termillä ”agnostismi”, joka antaa ymmärtää, että he ovat yksinkertaisesti epävarmoja jumala-kysymyksestä – vaikka tämä voi yksinkertaisesti antaa heille mahdollisuuden turvautua ”uskoon” tai ”fideismiin” taitavana väistöllikkeenä.

Haluankin tuoda keskusteluun vielä yhden ter-

min, joka on sopivampi kuvaus uskonnottomasta. Voimme yksinkertaisesti sanoa ”Olen skeptikko.” Tämä on klassinen filosofinen lähtökohta, mutta mielestäni se on yhä tänäänkin pätevä, koska monet ihmiset ovat hyvin skeptisiä uskonnollisten väittämien suhteen.

Skeptististä ajattelua sovelletaan tieteissä laajalti. Skeptikot epäilevät teorioita ja hypoteesejä, elleivät he kykene varmentamaan niitä riittävän todistusaineiston pohjalta. Sama pätee uskonnon skeptisiin tarkastelijoihin. Uskonnon suhteen skeptinen henkilö ei ole dogmaattinen eikä hän hylkää uskonnollisia väitteitä a priori, suoralta kädeltä; hän ei vain kykene hyväksymään jumala-väitettä, jos riittävät todisteet eivät tue sitä.

Todistustaakka on teisteillä, joiden on esitettävä sitovat perusteet ja todisteet ennen kuin tämä väite hyväksytään. Usko itsessään tuskin on riittävä, sillä uskomukset ovat ristiriidassa keskenään – ja joka tapauksessa vetoaminen uskoon uskonnon perustelemiseksi on epärationalista perusteesaan teennäiseen väitteeseen ”tahdosta uskoa.” Jos olisi hyväksyttävää perustella täten, jokaisella

olisi yhtäläinen peruste uskoa mitä vain sattuu haluamaan.

Niinpä skeptikko vaatii todisteita ja perusteluja olettamukselle tai uskolle ennen kuin hyväksyy sen. Skeptiset tarkastelijat ovat aina valmiita muuttamaan käsityksiään uuden todistusaineiston tai argumenttien valossa. He eivät hyväksy vetoamista auktoriteettiin tai uskoon, tapoihin tai perinteisiin, intuitioon tai mystiikkaan, raportteihin ihmeistä tai varmentamattomista ilmestyksistä.

Skeptiset tarkastelijat pidättäytyvät ottamasta kantaa kysymyksiin, joista ei ole riittävää todistusaineistoa. Tässä mielessä skeptikot ovat aidosti agnostisia, koska he katsovat kysymyksen olevan avoin, vaikkakin he "ei-uskovat" teistien ajattelutapaehdotuksiin, joihin heidän mielestään ei ole tarpeeksi todisteita ja joiden perusteet eivät ole päteviä. Näin ollen, heidän mielestään minkään jumalan olemassaolo on hyvin epätodennäköistä.

Tässä merkityksessä skeptikko on ei-teisti tai ateisti. Parempi tapa kuvata tätä näkemystä on mielestäni sanoa, että tällainen henkilö on skeptikko uskonnollisten väittämien suhteen.

Skeptikko korostaa tutkimista

Skeptisismi, johdonmukaisena filosofisena ja tieteellisenä lähestymistapana, on aina käsitellyt uskonnollisia kysymyksiä ja todennut, että uskolle jumalaan ei ole juurikaan tieteellistä tai filosofista perustetta. Antiikin filosofit, kuten **Pyrrho**, **Cratylus**, **Sextus Empiricus** ja **Carneades** asettivat teologisia väitteitä kyseenalaiseksi. Modernit filosofit, kuten **Descartes**, **Bacon**, **Locke**, **Berkeley**, **Hume** ja **Kant**, ovat hyödyntäneet laajalti klassista skeptisismiä kehittäessään tieteellisiä näkemyksiään.

Monien mielestä "kysymys jumalasta" oli käsittämätön, moderni tiede saattoi edetä vain hylkäämällä okkultiset väitteet tyhjinä, samoin kuin tekivät **Galileo** ja muut luonnontieteilijät – samoin kuin sellaiset myöhemmät nimet kuin **Marx** ja **Engels**, **Russell** ja **Dewey**, **Sartre** ja **Heidegger**, **Popper** ja **Hook**, **Crick** ja **Watson**, **Bunge** ja **Wilson**.

Mielestäni ilmaisu "skeptikko uskonnollisten väittämien suhteen" on sattuvampi kuin termi ateisti, koska se korostaa asioiden tutkimista. Tutkimuksen käsitteessä on tärkeä, rakentava osatekijä, koska tutkiminen johtaa tieteelliseen viisauteen – inhimilliseen ymmärrykseen paikastamme kosmoksessa ja kasvavaan inhimillisen tiedon varantoon.

Seuraavassa esittelen lyhyesti osan niistä todisteista ja syistä, joiden perusteella monet luonnontieteilijät ja filosofit ovat skeptisiä uskonnollis-

ten väittämien suhteen. Keskityn ensisijaisesti yli-luonnolliseen teismiin ja etenkin monoteistisiin uskontoihin, jotka korostavat käskyetiikkaa, sielun kuolemattomuutta ja taivaan ja helvetin eskatologiaa, oppia viimeisistä tapahtumista. Tilarajoituksista johtuen seuraava on vain tiivistelmä siitä, mitä voidaan esittää jumalan olemassaoloa vastaan.

Lyhyesti sanottuna, skeptinen tarkastelija epäilee väitteitä

1. että jumala on olemassa;
2. että hän on henkilö;
3. että korkeimmat moraaliset periaatteemme ovat peräisin jumalalta;
4. että usko jumalaan johtaa ikuiseen pelastukseen, ja
5. että yksilö ei voi olla hyvä ilman uskoa jumalaan.

Toistan, että todistamisen taakka on niillä, jotka uskovat jumalaan. Jos he eivät voi pätevästi perustella uskoa jumalaan, on minulla täysi oikeus pysyä skeptisenä.

Miksi skeptikot epäilevät jumalan olemassaoloa?

Käsitys jumalasta epäjohdonmukainen

Ensinnäkin siksi, että skeptisen tarkastelijan mielestä traditionaalinen käsitys jumalasta "yliluonnollisena", "kaikkivoipana", "kaikkiällä läsnäolevana" ja "armollisena" ei ole johdonmukainen, ymmärrettävä tai mielekäs. Sellaisen ylluonnollisen olennon esittäminen, jota ihmisen mieli ei voi käsittää (kuten teologit asian ilmaisevat), ei selitä maailmaa sellaisena, kuin sen koemme. Miten voimme sanoa, että tuollainen määrittelemätön olento on olemassa, jos emme tiedä missä merkityksessä tämän olennon sanotaan olevan olemassa? Kuinka meidän on ymmärrettävä se, että jumala on olemassa ajan ja avaruuden ulkopuolella ja että tämä ylittää kykymme ymmärtää hänen olemuksensa?

Teistit ovat esittäneet tuntemattoman "X":n. Mutta jos hänen olemuksensa on käsittämätön, hän on tuskin muuta kuin tyhjä, spekulatiivinen abstraktio. Niinpä uskonnon suhteen skeptikko vastustaa jumala-kieltä semanttiselta pohjalta sanoen, että se on käsittämätöntä ja että siinä ei ole mitään selkeää merkityksiä.

Usein esiin tuotu argumentti tämän tuntemattoman olion olemassaolon puolesta on, että hän on ensimmäinen syy, mutta voimme kysyä jokaiselta, joka näin esittää "Mikä on tämän ensimmäisen syy-

syy?” Se, että sanoo, ettei hänellä ole syytä, vain siirtää tietämättömyytemme rajaa askelen taaksepäin. Siirtyminen fyysisen maailmankaikkeuden ulkopuolelle merkitsee, että vastaus on saatavissa vain uskonvaraisesti.

Myöskään väite, että universumi on älykkään suunnittelun (ID) ilmentymä ei selitä tosiasioiden ristiriitaa, sitä kamppailua eloonjäämisestä ja väistämätöntä tragediaa, pahuutta, tuskaa ja kärsimystä, jota tavataan tuntevien olioiden maailmassa. Säännönmukaisuus ja kaaos eivät välttämättä osoita suunnitelmallisuutta.

Suunnitteluväite muistuttaa **Aristoteleen** teleologista argumenttia, että luonnossa on tarkoituksia tai lopputuloksia. Mutta me emme löydä luonnosta todisteita tarkoituksesta tai lopputuloksesta. Vaikka löytäisimme universumista jotain, joka näyttäisi olevan suunniteltua, se ei merkitse, että olisi jokin suunnittelija, jonka olemassaololle on riittämättömät todisteet.

Evoluutio parempi selitys

Evoluutiohypoteesi tarjoaa lajien synnylle paljon yksinkertaisemman selityksen. Muutokset lajeissa ajan mittaan on helpompi selittää sattumanvaraisilla mutaatioilla, lisääntymisen eroavaisuuksilla, luonnonvalinnalla ja sopeutumisella kuin suunnitelmalla. Tämän lisäksi jääneominaisuudet, kuten ihmisen umpilisäke, häntäluu ja miesten rinnat ja nännit eivät juurikaan viittaa asianmukaiseen suunnitteluun; sama pätee muidenkin lajien jäännöselimiin. Niinpä luomisopin on vaikea nähdä saavan tukea empiirisistä havainnoista.

Älykkään suunnittelun toinen versio on niin sanottu hienosäätöargumentti. Sen kannattajat ovat sitä mieltä, että universumissa on vain yksi erityinen ”fyysisten vakioiden” yhdistelmä, joka kykenee ylläpitämään elämää, etenkin tuntevia orgaanisia järjestelmiä. Tämän he lukevat suunnittelija-jumalan ansioksi. Mutta tämäkin on riittämätöntä.

Ensinnäkin miljoonat lajit ovat kuolleet sukupuuttoon; väitetty ”hienosäätö” ei varmistanut niiden selviämistä. Toiseksi suuret määrät ihmisiä on menehtynyt luonnollisista syistä, kuten sairauksiin ja onnettomuuksiin. Intian valtameren vuoden 2004 tsunami, joka äkillisesti surmasi yli kaksisataatuhatta miestä, naista ja lasta, aiheutui mannerlaattojen liikkeestä.

Tämä tuskin viittaa hienosäätöön – olisihan tämä tragedia voitu välttää, jos väitetty hienosäätäjä olisi vaivautunut korjaamaan planeetan pintakerroksen virheellisyydet.

Lähisukuinen muunnelma hienosäätöargumentista on niin sanottu antropoinen periaate, joka on

pelkästään antropomorfismin muoto; se siis siirtää luontoon uskovaisten parhaat toiveet ja toivomukset, jotka sitten välitetään universumin kannettaviksi. Mutta jos teemme tämän, eikö meidän pitäisi lukea myös luonnossa tavattavat erehdykset ja virheet suunnittelijan tiliin?

Klassinen pahan ongelma on tietenkin läheistä sukua tälle. Jos kaikkivoipa, kaikkialla läsnäoleva ja armollinen jumala on vastuussa tuntemastamme maailmasta, kuinka selitämme pahan? Eihän ihmisiä voida panna vastuuseen esimerkiksi suurtulvista tai rutosta; voimme selittää tällaiset katastrofit vain päättelemällä, että jumala on pahan tahtoinen, koska hän tiesi ja silti salli hirmuiset tuhotapahtumat – tai olettamalla että jumala ei kykene estämään pahaa. Tämä myös antaisi aiheen olettaa ei-älykästä, vajavaista tai viallista suunnittelijaa.

Historiallisten uskontojen mukaan jumala on ilmestynyt historiassa ja ilmaissut läsnäolonsa valituille ihmisille. Riippumattomat, objektiiviset havainnot eivät ole vahvistaneet näitä ilmestyksiä. Ne ovat sen sijaan tapahtuneet etuoikeutetuille profetoille tai mystikoille, joiden väitteitä ei ole riittävästi todennettu: olosuhteista johdettavat todisteet ovat riittämättömät vahvistamaan niiden tosiasialisuutta.

Selittämättömien tapahtumien lukeminen jumalan suorittamiksi ihmeiksi, kuten niin sanotut pyhät kirjoitukset julistavat, on usein korvike niiden todellisten syiden tieteelliselle selvittämiselle. Tieteellinen tutkimus pystyy yleensä selittämään väitetyt ”ihmeet” luonnollisilla syillä.

”Pyhät tekstit” ristiriitaisia

Raamattu, Koraani ja muut klassiset dokumentit ovat täynnä ristiriitoja ja asiavirheitä. Muinaisten sivilisaatioiden ihmiset kirjoittivat ne, ilmaisten aikansa tieteellisiä ja moraalisia pohdintoja. Ne eivät välitä jumalan ikuista sanaa, vaan muinaisten heimojen toiveita, perustuen suullisiin legendoihin ja omaksuttuihin oppeihin; niinpä ne tuskin ovat merkityksellisiä kaikille kulttuureille ja kaikkina aikoina.

Vanha ja Uusi testamentti eivät ole tarkkoja historiallisten tapausten kuvauksia. Vanha testamentti on hyvin kyseenalainen mitä tulee sen kuvaamiin tapahtumiin ja henkilöihin; Mooseksesta, Abrahamista, Joosefista jne. ei ole varmentavaa historiallista todistusaineistoa.

Mitä Uuteen testamenttiin tulee, tutkimus on osoittanut, että yksikään sen kirjoittajista ei tuntenut Jeesusta suoraan. Evankeliumeja eivät kirjoittaneet silminnäkijät, vaan ne ovat suullisen traditi-

on ja kuulopuheiden tulosta. Neitseellisestä syntymästä, Jeesuksen parannustöistä ja ylönousemuksesta on vain epämääräistä ja ristiriitaista todistusaineistoa.

Samalla tavalla, vastoin muslimien väitteitä, että heidän uskontonsa pyhät kirjoitukset välittyivät käytännöllisesti katsoen suoraan Allahilta, Koraanista on tosiasiaa ollut useita versioita; se ei ole sen vähempää suullisen tradition tuote kuin Raamatukaan. Yhtäläisesti Hadithin, jonka väitetään saadun Muhammedin seuralaisilta, alkuperää ei ole riippumattomasti vahvistettu luotettavalla historiallisella tutkimuksella.

Jotkut kertovat uskovansa jumalaan, koska he sanovat, että jumala on tullut heidän henkilökohtaiseen elämäänsä ja täyttänyt heidät uudella merkityksellä. Tämä on psykologinen tai fenomenologinen kuvaus henkilön sisäisestä kokemuksesta. Se tuskin on riittävä todiste siitä, että olisi olemassa ihmisen sisäisestä yksinpuheluista riippumaton jumalallinen olento.

Vetoaminen mystisiin kokemuksiin tai yksityisiin, subjektiivisiin tuntemuksiin ei riittäne todistusvoimaiseksi tueksi sille, että jokin ulkopuolinen olento tai voima aiheutti tällaisen muuntuneen tietoisuuden tilan; skeptisillä tarkastelijoilla on perustellut syyt epäillä kunnes tällaiset väitteet sisäisestä kokemuksesta voidaan jotenkin riippumattomasti vahvistaa.

Kokemukset jumalasta tai jumalista, tai enkeleistä tai demoneista, jotka puhuvat henkilölle, saattavat koskettaa tai lumota tällaista kokevat, mutta kysymys kuuluu, onko näillä sisäisillä subjektiivisilla mielentiloilla ulkoista luotettavuutta. Tämä pätee erityisesti niihin yksilöihin, jotka kertovat jonkinlaisesta erityisestä ilmestyksestä ylhäältä, kuten käskyjen kuuleminen.

Ei todisteita jumala-henkilöstä

Toiseksi, onko jumala henkilö? Onko hänellä ihmismuoto? Onko hän kommunikoinut havaittavasti, esimerkiksi Pyhän hengen muodossa, Moosekselle, Abrahamille, Jeesukselle, Muhammedille tai muille profeetoille?

Nämä väitteet ovat todistettavissa vääriksi luotettavien silminnäkijöiden avulla. Ne on julkaistu eri yhteiskuntiin vaikuttaneiden ja uskonnollisten auktoriteettien ja poliittisten voimien kannattamien uskonperinteiden propagandistien toimesta. Niitä tukevat tavat ja perinteet, joiden perustelut ovat hautautuneet vuosituhantisen järjestelmän paineen alle. Ne yksinkertaisesti oletetaan tosiksi ilman kysymyksiä.

Muinaiset kirjoitukset jotka väittävät jumalan ole-

van olemassa ovat kirjallisuuden ja filosofian aikaa edeltäviä ja joka tapauksessa niitä ei ole todistettu tieteellisen menetelmän avulla. Useat niistä ovat värikkäitä, senaikaista moraalialueita kuvaavia ruoelmia, mutta niitä ei ole varmistettu arkeologisten todisteiden tai huolellisen historiantutkimuksen avulla. Kaiken lisäksi niiden väitteet totuudenmukaisuudesta ja laillisuudesta ovat ristiriidassa toisiinsa vastaan.

Muinaista uskoa, jonka mukaan jumala on henkilö, ei ole kyetty todistamaan historiaa tutkimalla. Sellaiset käsitykset jumalasta ovat antropomorfisia ja antroposentrisiä, tukeutuen ihmisten oletuksiin ja tunteisiin. ”Jos leijonilla olisi jumalia ne olisivat leijonan kaltaisia”, sanoi Xenofon. Ihmisten jumalat ovat peilikuvia ihmisten toiveista ja odotuksista, mielikuvituksellisia, värikkäitä satuja.

Uskonnon moraalialistamista

Kolmanneksi, väite, että korkeimmat moraaliarvomme olisivat peräisin jumalalta on hyvin epäilyksenalainen. Niin sanotut pyhät moraaliarvot heijastavat syntymäaikojensa yhteiskuntahistoriallista kulttuuria. Esimerkiksi, Vanha testamentti käskää että aviorikkoajat, jumalanpilkkajaajat, uppimiskaiset pojat, aviottomat lapset, noidat ja homoseksuaalit tulee kivittää kuoliaaksi. Se uhkaa yleisellä syyllisyydentunteella: Jehovan rangaistus ulottuu epäuskoisten lasten lapsiin saakka. Se puolustaa patriarkaalisuutta ja miesten valtaa naisten yli. Se suosii jumalan nimessä tapahtuvaa orjuutta ja kansanmurhaa.

Uusi testamentti luovuttaa ”Keisarille se mikä keisarin on”, se vaatii naisia tottelemaan aviomiehiään; se hyväksyy uskolla parantamisen, eksorsismin eli henkien manaamisen, ja ihmeet: se ylistää tottelevaisuutta itsenäisyyden yli, pelkoa ja nöyrytystä rohkeuden yli, ja sitoutumista uskontoon yli oman vapaan tahdon.

Koraani ei hyväksy erimielisyyttä. Siitä on johdettu ristiriitaisia moraalikäskyjä. Teistit vastustavat usein toisiaan moraaliasioissa. Uskovat ovat sekä kannattaneet että vastustaneet sotaa, olleet orjuuden puolesta ja asettuneet sitä vastaan, kuolemantuomion puolesta ja vastaan, jotkut suosivat kostoja, toiset armoa ja anteeksi antamista; kuninkaan jumalallista valtaa, orjuutta ja patriarkaalisuutta vastaan ja sen puolesta; naisten vapauden puolesta ja vastaan, raskaudenehkäisyn täyskiellon puolesta ja sitä vastaan; armokuolemaa, aborttia; seksuaalisen ja sukupuolten tasa-arvon puolesta ja vastaan; tieteellisen tutkimuksen vapauden puolesta ja vastaan; libertarististen vapaan yhteiskunnan ajatusten puolesta ja vastaan.

Tosi uskovaiset ovat menneisyydessä löytäneet usein hyvin vähän tilaa ihmisten henkilökohtaiselle päätösvallalle, yksilönvapauksille tai itseriittoisuudelle. He ovat korostaneet alistumista jumalan sanalle vapaan tahdon sijasta, uskoa järjen paikalla, herkkäuskoisuutta epäilyn yläpuolella. Liian usein, heillä on kovin vähän luottamusta ihmisten kyvyille ratkaista ongelmia ja luoda parempi tulevaisuus käyttäen omia voimavarojaan. Kohdatessaan onnettomuuden he anovat apua rukoilemalla jumalaa sen sijaan että keräisivät rohkeutta kohdata ongelma ja rakentaa parempi tulevaisuus. Epäilijä päätelee: ”mikään jumalolento ei pelasta meitä; jos pelastamme, se on meidän omaa ansiotamme”.

Perinteiset uskonnot ovat synnyttäneet liian monta ahdasmielisyyden sotaa, ei pelkästään muita uskontoja ja ideologioita vastaan jotka ovat ristiriidassa ”taivaallisten paljastusten” suhteen mutta myös lahkoja vastaan jotka ovat pelkkiä muunnelmia samasta uskonnosta (esim. katolisuus vastaan protestantismi, shiialaisuus vastaan sunnalaisuus).

Uskonnot väittävät puhuvansa jumalan nimissä, mutta silti verenvuodatusta, tyranniaa ja lukemattomia kauhuja on usein oikeutettu uskomusjärjestelmällä. Tosiuskovat ovat liian usein vastustaneet inhimillistä kehitystä: orjuuden kieltoa, naisten vapautta, tasa-arvoisten oikeuksien laajentamista transsukupuolisiin ihmisiin ja homoseksuaaleihin, demokratian ja ihmisoikeuksien levittämistä.

Ymmärrän, että liberaalit uskonnon puolustajat eivät yleensä hyväksy uskontojen taantumuksellisia sääntöjä. He ovat onneksi saaneet vaikutteita nykyaikaisista demokraattisista ja humanistisista arvoista, jotka miedontavat fundamentalismin sisäänrakennettua ahdasmielisyyttä. Siitä huolimatta, jopa monet vapaamieliset uskovaiset hyväksyvät kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden, kolmen tärkeimmän abrahamilaisen uskonnon, tärkeimmän uskonkappaleen: lupauksen ikuisesta pelastuksesta.

Sielun kuolemattomuudesta

Neljänneksi, meidän täytyy kysyä: saavatko ne jotka uskovat jumalaan todella sielulleen kuolemattomuuden ja ikuisen pelastuksen kuten luvataan?

Epäilijän ensimmäinen vastalause tätä väitettä vastaan on että pelastuksen muodot ovat hyvin erilaisia. Heprealaisten Raamattu lupaa pelastusta valitulle kansalle; Uusi testamentti lupaa ylösnousemuksen niille jotka uskovat Jeesukseen Kristukseen, Koraani lupaa taivaan niille jotka hyväksyvät Muhammedin ilmoittaman Allahin tahdon.

Yleistyksenä, nämä lupaukset eivät koske kaikkia ihmisiä vaan ”toimivat” vain sellaisten ihmisten

kohdalla jotka alistuvat tiettyyn uskomusjärjestelmään sellaisena kuin sitä julistavat papit, pastorit, rabbit tai mullahit. Paavin vallasta on taisteltu verisesti protestanttien, roomalaiskatolisten ja ortodoksikristittyjen välillä, samoin Muhammedin ja Koraaenin painotuksista, sekä Vanhan testamentin totuudellisuudesta.

Toinen vastalause on, että väitteille joiden mukaan ”sielu” voisi olla olemassa ilman ruumista, että se voisi selviytyä ruumiin kuolemasta ”ruumiittomana” olentona, ei ole riittävästi tieteellisiä todisteita. Vielä vähemmän on todisteita väitteelle, että se kykenisi säilymään ikuisesti. Tiede kertoo että ”mieli” ja ”tietoisuus” ovat aivojen ja hermoston toimintoja ja ruumiin kuollessa ”itse” tai ”henkilö” katoaa. Siispä, väitettä, että ihmisen sielu voisi säilyä ikuisesti ei voida tukea millään todisteilla, vain hartaalla uskolla.

Uskovaiset eivät ole koskaan kyenneet osoittamaan ruumiittoman sielun olemassaoloa kenessäkään joka on kuollut ennen meitä. Kaikki yritykset viestiä sellaisten ruumiittomien olentojen kanssa ovat olleet hedelmättömiä. Väitettyjä kummitushavaintoja ei ole vahvistettu luotettavilla silminnäkijähavainnoilla.

Kuoleman läheisiä kokemuksia kohtaan koettu kiinnostus kertoo vain sellaisten ihmisten omassa tietoisuudessaan kokemista eli fenomenologisista kokemuksista, jotka kokivat osan kuolemistapah-tumasta mutta lopulta eivät kuolleet. Emme tietenkään koskaan kuule sellaisen ihmisen mielipidettä joka olisi todella kuollut lääketieteen tarkoittamalla tavalla, mennyt ”rajan taakse” ja palannut. Joka tapauksessa nämä tunteelliset kokemukset voidaan selittää luonnollisin, psykologisin ja ruumiillisin syin.

Hyvyys ei riipu jumalasta

Viidenneksi, teistit väittävät että ihminen ei voi olla hyvä ellei usko jumalaan.

Jumalan olemassaoloa ja jumalallista suunnitelmaa kohtaan koettu epäily ei ole merkki pessimismistä, nihilismistä, arvojärjestelmän romahtamisesta tai merkki siitä että ”kaikki käy”.

On kerta toisensa jälkeen osoitettu, lukemattomien ihmisten kohdalla, että on mahdollista olla moraalien kautta kiinnostunut kanssaihminen tarpeista, olla hyvä kansalainen, ja elää ylevää ja erinomaista elämää – kaikki ilman uskontoa. Siksi kaikki voivat olla oikeudenmukaisia ja ihmisystävällisiä, myötätuntoisia ja hyväntahtoisia, ilman uskoa jumalolentoon. Ihminen kykenee kehittämään hyvät moraaliset arvot ja osoittaa hyvää tahtoa kanssaihmiä kohtaan ilman sitoutumista jumalaan.

On mahdollista olla empaattinen muita ihmisiä

kohtaan ja samaan aikaan pitää huolta omasta hyvinvoinnista. Sekulaareja eettisiä periaatteita ja arvoja voidaan siis tukea todisteiden ja päättelyn avulla, tukemalla moraalista kasvua ja kehitystä, löytämällä yhteinen maaperä jolla kaikki ihmiset seisovat.

Periaatteemme ja arvomme voidaan puhdistaa epäilyksistä siten, että tutkimme valintojemme seurauksia ja muunnamme niitä kokemusten valossa. Epäilijät jotka ovat myös humanisteja keskittyvät elämään hyvin tässä ja nyt. He yllyttävät meitä elämään luovasti, etsimään elämän täyteen onnellisuutta, jopa estottomaan iloitsemiseen. He kehottavat meitä kohtaamaan elämän traagiset hetket tyynesti, keräämään rohkeutta ja muuttumatonta kärsivällisyyttä elää merkityksellistä elämää vastoinkäymisistä huolimatta, ilman tarvetta ulkopuoliseen tukeen.

Vaikka eettiset arvot ja periaatteet ovatkin sidoksissa inhimillisiin kiinnostuksen aiheisiin ja tarpeisiin, tämä ei tarkoita että ne olisivat välttämättä alisteisia niille. Sen sijaan, ne ovat avoimia järkevälle, kriittiselle arvioinnille ja muuntelulle päättelyn valossa. On syntynyt uusi maailmankuva joka yhdistää skeptisismiin ja sekulaarin humanismin, maailmankuvan joka perustuu järkeen ja tieteelliseen viisauteen eli eupraxsofian, ja naturalistien luonnonkäsityksen.

Siksi uskonnon epäilijä, joka on myös humanis-

tii etiikan suhteen, voi olla luottavainen ja positiivinen mahdollisuudesta saavuttaa hyvä elämä. Sellainen ihminen kykenee ei vain elämään täydesti mutta myös olemaan moraalin suhteen tiedostava muiden ihmisten tarpeista.

Yhteenvetona, skeptikkotutkija ei kykene löytämään riittävästi todisteita – siis riittämättömästi syytä uskoa – että jumala olisi olemassa, että jumala olisi henkilö, tai että kaikki eettiset arvot olisi johdettava jumalasta, että taivaallinen usko antaisi sielun saavuttaa ikuisen pelastuksen, tai että olisi mahdollotonta toimia eettisesti ilman uskoa jumalaan.

Päinvastoin, skeptisismi, joka perustuu tieteelliseen tutkimukseen, jättää tilaa naturalistiselle käsitykselle maailmankaikkeudesta. Se voi myös ehdottaa vaihtoehtoisia sekulaareja ja humanistisia moraalisen käyttäytymisen muotoja. Siksi, voimme yksinkertaisesti todeta, kysyttäessä uskommeko jumalaan, ”Ei, en usko: olen skeptikko”, ja voimme lisätä: ”Uskon hyvän tekemiseen!”.

Paul Kurtz

Kirjoittaja on New Yorkin valtionyliopiston filosofian emeritusprofessori ja Free Inquiry -lehden päätoimittaja. Käännös: Petri Sakkinen ja Joni Pelkonen. Väliotsikot toimituksen.

Vern Bullough menehtyi kesäkuussa

Professori **Paul Kurtzin** työtoveri, tunnettu kirjailija ja sekulaari humanistijohtaja **Vern Bullough** menehtyi pitkään sairastettuaan 21. kesäkuuta. Kuollessaan hän oli 78-vuotias.

Bullough puolusti voimakkaasti ihmisoikeuksia ja kansalaisvapauksia sekä vastusti jyrkästä uskonnon sekoittamista valtionpolitiikkaan.

Elämäntyönsä Bullough teki historiantutkijana ja seksologina. Hän toimi muun muassa New Yorkin valtionyliopiston professorina sekä luonnontieteiden ja yhteiskuntatieteiden dekaanina Kalifornian valtionyliopistossa, jossa hän oli opiskellut hoitotiedettä jo keski-ikänsä ehtineenä.

Bullough kirjoitti tai toimitti lähes 50 teosta. Lisäksi hänen artikkeleitaan ilmestyi 75 muussa

teoksessa. Seksologian ja historiantutkimuksen lisäksi hän kirjoitti ja luennoi muun muassa julkisesta terveydenhuollosta ja kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksista.

Bullough toimi vuosina 1995 – 1996 Kansainvälisen humanistiliiton (IHEU) puheenjohtajana ja oli Rationalist Internationalin kunniajäsen.

(Lähteet: Rationalist International ja Wikipedia)

M.O.

Kuva: Rationalist International

Eräs lukija antoi toimitukselle sähköpostissa kipakkaa palautetta viime lehdessä julkaisutusta **Pentti Niskasen** artikkelista ”Kulttuurit sodassa”.

– On ihan samantekevää, mitä jollain sähköpostilistalla kirjoitellaan, mutta Liiton äänenkannattaja edustaa Liiton linjaa. Jotain tolkkua pitäisi siten saada sen kirjoituksiin: viimeisintä numeroa en kehtaa antaa kenenkään ulkopuolisen luettavaksi, hän totesi.

Lukija nosti palautteessaan esille asian, joka mietityttää aina jokaista vakavasti otettavan lehden toimitusta silloin, kun toimituksen ulkopuolisten tarjoamia tai heiltä tilattuja juttuja ollaan laitamassa lehteen. Siksi on ehkä paikallaan siteitä hänen palautettaan hieman tarkemmin.

Lukijaa oli ärsyttänyt muun muassa kohdat, joissa Niskanen kirjoittaa, että

”On itsestään selvää, että jos Jeesuksen sijasta (Lundissa) olisi tehty pilaa Muhammedista, poliisi olisi pamputtanut pilailijat ja vielä piispankin.”

”Kunniamurha on tavallinen Euroopasta itään ja etelään sijaitsevilla maissa.”

”Ei olisi viisasta mennä kertomaan Lontoon tai Wall Streetin liberaaleille, että Israelissa on (muslimeille) inhottavinta juuri sen länsimaalaisuus, sen lännen dekadenssia edustava elämänmuoto”

”tai esimerkiksi että Persian shaahin kukistuminen ei johtunut hänen diktatuurisesta ja oppositiota suvaitsemattomasta hallitustavastaan, vaan hänen vapaamielisyydestään ja liiallisesta demokraattisuudestaan.”

– Onko näiden idioottimaisuuksien takana kirjoittajan tietämättömyys tai hänen poliittinen agendansa, tällaista roskaa ei pitäisi päästää lehteen, lukija kirjoittaa.

Lukija on oikeassa siinä, että *Vapaa Ajattelijä* on Vapaa-ajattelijain liiton oma julkaisu, jonka tehtävänä on paitsi jakaa tietoa jäsenistölleen, edistää liiton tavoitteita sekä herättää keskustelua liiton tärkeinä pitämistä asioista. Emme siis voi, emmekä tietenkään haluakaan, julkaista mitään sellaista, mikä estäisi liiton tavoitteiden toteutumista tai vahingoittaisi liiton mainetta ja toimintaa.

Mutta tämä ei tarkoita sitä, että kaikki lehdesiä julkaistujen juttujen sisältämät mielipiteet ja

näkemykset edustaisivat liiton linjaa tai että liiton toiminnasta vastaavat allekirjoittaisivat ne. Mielipiteet ja näkemykset ovat aina kirjoittajien omia – niin *Vapaa Ajattelijassa* kuin muissakin lehdissä.

Julkaisupäätökseen vaikuttaa aina itse jutun sisältö, eli se, millaisia asioita kirjoittaja haluaa nostaa esiin ja ovatko ne sellaisia, joiden oletamme kiinnostavan myös vapaa-ajattelijoita, ei välttämättä se, miten kirjoittaja asiansa esittää, tai mitä mieltä hän itse on niistä. Tietenkin odotamme, että kirjoittaja pystyy perustelemaan näkemyksensä uskottavasti.

Pentti Niskanen on ahkera kirjoittaja, joka persoonallisella ja värikkäällä tavallaan hyvin usein ruotii jutuissaan asioita, joita enemmistö ja varsinkin yhteiskunnan valtaapitävät tuntuvat pitävän itsestäänselvyyksinä. Esimerkiksi juuri kyseisessä *Kulttuurit sodassa* -artikkelissaan hän kyseenalaistaa länsimaista ajattelua, joka sallii suvaitsevaisuuden nimissä muun muassa viime keväisen Mohammed-pilakuvista syntyneen jupakan kaltaiset yhteenotot.

Samoin perustein julkaisemme tässä lehdessä Niskasen artikkelin *Rikka silmässä*, jossa hän jatkaa *Kulttuurit sodassa* -artikkelinsa teemaa hieman toisesta näkökulmasta.

Toivon, että lehti herättäisi teissä lukijoissa laajempaa keskustelua ja että myös lähettäisitte niistä palautetta meille toimitukseen. Teidän mielipiteenne ja näkemyksenne ovat meille ensiarvoisen tärkeitä, jotta pystymme kehittämään lehteä.

Lehti on nyt anteeksiantamattoman myöhässä. Osasyllinen on poikkeuksellisen kaunis kesä ja syksy, joka ei houkutellut tietokoneen ääreen sen paremmin toimitusta kuin lehden avustajiakaan.

Myös seuraavan lehden osalta joudumme hieman lykkäämään ilmestymisaikataulua, jotta kirjoittajille jää enemmän aikaa juttujensa työstämiseen. Eli siis seuraava lehti ilmestyy loka-marraskuun vaihteessa, eikä 18. lokakuuta, kuten oli alun perin suunniteltu.

Hyvää syksyä

Marketta Ollikainen
toimitussihteeri

Syyllyttämisestä

Yksi kaveri kertoi kerran, että suomalaiset katsovat liikaa saksalaisia dekkareita, kun etsivät kaikkialta syyllyttäjiä. Minusta syyllystien etsintä kuuluu ihmisluntoon. Kaikella on syynsä ja seurauksensa.

Uskonnollisesti

Paikallinen valtiokirkkomme osaa selittää syyt. Ensimmäinen syy on tietysti jumala, jota ei sitten millään saa perusteltua rationaalisti olemassa olevaksi. Kun väitteen esittäjällä on todistamisen taakka niin ei onnistu. Perusolettamuksissaan epäonnistuneella kirkolla on kuitenkin oiva oppi synneille. Kertaheitolla jumalan poika vapautti armollaan synneistä kaikki, jotka häneen uskovat.

Kautta historian kirkko on ensin syyllyttänyt jäsenensä, pistänyt katumaan ja vapauttanut sitten lampaansa erilaisin rituaalimenoin. Jäsenkaarti on sitten taas saanut jatkaa synnillistä elämäänsä rauhassa turhista syyllyttymättä. Katolinen kirkko taas on ripittämällä tihempaan tahtiin mahdollistanut syyllytyydestä vapautumisen. Muilla uskonnoilla on omat jekkinsä.

Peruslähdekohta on kuitenkin aina syyllyttäminen. Ihminen on sen verran laumaeläin ja ajattelevainen, että imaisee helposti syyllytyyksiä itseensä oli sitten tehnyt mielestään pahojaan tai ei. Syyllytyyden kokeminen on syvällä jokaisessa ihmisyksilössä ja erityisesti syyllyttämällä ruokitaan sen säilymistä tiedostamattoman syövereissä. Syyllyttäjälle usein myös alistutaan varsinkin, jos se tarjoaa mekanismin tai tavan vapautua syyllytyydestä.

Kasvatuksellisesti

Jo omastakin lapsuudesta muistaa, että vaikei uskonnollisia täkyjä käytettykään, niin syyllytyyttä koki monella lailla. Kun tarvitsi hyväksyntää, niin joku omantunnon kaltainen päässä välillä kolkutti. Kun lapsi oppii yhteiskunnan oikeaa ja väärää, niin vanhemmilla on tempponsa ennen viranomaisia sosiaalistaa jälkikasvunsa.

Kun fyysisesti ei lapseen saa puuttua suoranaisesti niin sitten pelataan henkisillä keinoilla. Kuinka moni meistä vanhemmista voi sanoa, ettei ole aiheuttanut syyllytyyden tuntoja lapsiinsa tietien tai tietämättömyyttään? Ovatko itseän kohdistuneet

kasvatusmenetelmät vain pienin kehitysaskelin siirtyneet seuraavaan sukupolveen? En halua syyllyttää muita saatikka itseäni, mutta näin voi hyvinkin olla.

Vallanpidollisesti

Turvallisempaa syyllyttämisestä on puhua yleisesti, niin ei oma napa ole vaarassa. Kun kurkkasin netistä otsikon hakusanalla linkkejä, niitähän oli lähes 16 000 ja yhdeltäkin linkiltä vielä pariin saataan keskustelulinkkiin. Löytyi sieltä vapaa-ajattelijain sivutkin. Kristillisesti sanoen se, kuka heittää ensimmäisen kiven on syyllyttäjä ja kehen osuu on syyllytetty.

Jos järjestäytyneet uskonnot osaavat pitää katraansa kasassa syyllyttämis-vapauttamis-keijullaan niin tekevät muutkin vallanpitäjät samoin. Syyllyttämistä voidaan myös käyttää aivan argumentaation välineenäkin.

Muistan kun parikymmentä vuotta sitten lama-aikana syyllytettiin suomalaisia kulutusjuhlista. Lama oli tavisten syy. Taisi olla myöhemässä katsannossa kyllä ihan vain omaisuuden uusjako ja oikeita syyllyttäjiä ei koskaan saada millegään tuomiohenkilille.

Työttömyys oli ennen ihmisten oma syy ja työtömät luokiteltiin b-kansalaisiksi. Työtön kärsi häpeää ja oli muiden elätti. Moni ihan oikeasti koki syyllytyyttä ja huonommuuden tunnetta, kun joka puolelta syyllytettiin.

Nyt voidaan syyllyttää yrityksiäkin, kun siirtävät toimintansa muualle Suomesta. Yrityksillä vaan ei ole omaa sielun elämää, joten ne eivät syyllytyyttä koe. Tuskin omistajatkään, sillä heillähän saattaa olla armo tai muu synninpäästä takataskussa piennellä sijoituksella jonkin uskonnon piikkiin.

Julkisuuden kautta, joka on vallanpitäjien hallussa, voidaan syyllyttää jopa kansoja, valtioita. Tällöin syyllyttämistä ei tosiasiaassa koe kuin joku syytöksen kohteena oleva toinen vallanpitäjä, mutta propagandaan syyllyttäminen sopii molemmin puolin.

Vallanpitäjät tarvitsevat yksinkertaistuksia joskus hyvinkin järjestömielien tekojensa perusteiksi. Vai miltä kuulostaa pahan akselit, terroristivaltiot jne. sutkautukset vakavissa asioissa? Ei ihme, että siel-

lä täällä eri valtioiden kansalaiset häpeävät omia johtajiaan ja kokevat syyllisyyttä, kun eivät saa vaihdettua heitä edes demokraattisesti. Vallanpitäjillä kun tahtoo olla kainalossaan ne omat ensimmäiset kivet.

Taloudellisesti

Syyllyttämällä tehdään myös rahaa. Iso bisnes pyörii ihmisten terveyden ja kauneuden ja muun hyväksynnän ympärillä. Laumassa täytyy olla hyväksytty ja se maksaa. Ja kun kuljet laumassa, niin kuviteltu keskiverto on turvallisinta. Pitää olla luonnollisen kaunis, hyvin toimeentuleva, sopusuhtainen, liikunnallisen terve, ikinuorekas, ravintotietoinen ja alituisen sopeutuvainen ja altis uutuuksille. Ja kun kukaan – tai äärimmäisen harva – tällainen on, on käytettävä ja kulutettava niin monenlaista mönjää, troppia, laitetta, ettei uppoa syyllyttämään itseään pitkäksi aikaa.

Mainosmiehet ja -naiset tempuat osaavat markkinoidessaan meille uusia tarpeita, jotta olisimme entistä ehompia muitten silmissä. Ja tyytyväisiä itseemme muiden kautta. Niin moni erilaisuus jota kaupitellaan on hyvin samanlaista massatuotannoissa massoille.

Terveydellisesti

Syyllyttäminen on rikos, jos se on henkistä väkivaltaa. Kiusatut ja uhrat kokevat usein syyllisyyttä. Jos raiskatulle todetaan tai annetaan ymmärtää, että syy olikin kohteessa eikä tekijässä niin vääräys moninkertaistuu. Koulussa tai työpaikalla kiusatut usein vaikenivat, tuntevat häpeää ja syyllisyyttä. Mistä vain ryhmästä ulosheitetyt kokevat yksinjäämisen ja syyllisyyden vajaavaisuudestaan.

Kun päähän potkittuja lyödään syyllyttämällä, ei ole ihme, jos joskus epätoivoinen kosto kourii. Heikomalla itsetunnolla varustettu ihminen taas voi käpertyä itseensä ja sairastua lopullisesti ahdistuksissaan. Kuinka moni syyllytetty on tehnyt itsemurhan, on arvailujen varassa. Eikä syyllyttäjiä valitettavasti saada edes viimeiselle tuomiolle.

Tosiasiallista syyllyttämistä tapahtuu myös terveyden nimissä. Vaikka kuinka todetaan, ettei ylipainoisia, tupakkaa polttavia, viinaa juovia, huumeiden käyttäjiä jne. huonoa elämää viettäviä ole hyvä

hoitaa syyllyttämällä niin sitä vain tapahtuu. Jotkut ovat ihan sitä mieltä, että eräänlainen syyllyttävä pelottelu on paikallaan, jotta ihmiset heräisivät ajattelemaan terveyttään ja elintapojaan.

Mene ja tiedä kuinka tehokasta syyllyttämisen pahan olon tuottaminen ”paremman” tavoittelussa tai nimissä sitten oikeastaan on? Ei kai kaikki hyvä voi tulla syyllyttämällä?

Ekologisesti

Voisiko sitten olla oikeasti jotain syyllisyyttä, josta kumpuaa hyvää? Voisiko siis olla oikeutettua syyllyttämistä? Väärät ja epäoikeudenmukaiset syyllyttämiset tuntuvat löytyvän aika helposti.

Joku aika sitten eräs menestynyt nuorisopoliitikko syyllytti koko suuret ikäluokat nykyisestä ja tulevasta huonosta tulevaisuudesta. Monet ekologit ovat syyllyttäneet koko ihmiskunnan maapallon tuhoamisesta. Väkirikkaat valtiot syyllyttävät rikkaat lännen maat köyhyydestään.

Joitain isoja asioita tuntuu olevan, jossa ainakin minuun kolahtaa kuin koiraan syyllisyys. Ja hetihän iskee selittely, että enhän minä nyt niin hirveästi kuluta ja minkäs minä sille mahdan, että olen syntynyt suomalaiseksi kerskatuhlaajaksi nälkäänäkevän slummissa elävän sijaan. Ja jos tämänkin jutun tarkemmin lukee, niin kyllä kaikki muut tahot on syyllytetty rivien välissä kuin minut itseni.

Syyllyttämällä näyttää olevan vähän suojoituksen piirteitä. Kun itse ehtii ensin, niin voi suojoitua muiden syyllyttämisiltä. Raadollista mutta totta.

Teuvonneuvo

Syiden ja seurausten ketju on loputon. Kun kullakin ihmisellä on oikeasti vain oma pää, niin se kannattaa pitää tervejärkisenä. Syyllisyyksien kokeminen on päissämme, ei niistä pääse irti. On vain tullava toimeen kaikenlaisten ajatusten kanssa, mitä mieleen tulee.

Aina kuitenkin kannattaisi välillä huilauttaa aivojaan vaikka sitten dekkarilla, jossa oikeat syylliset saadaan telkien taa. Tai voihan lukea jonkun muun kirjan, niin ainakin poistuisi syyllisyys siitä, ettei koskaan ehdi lukea kirjoja.

teutori

Lande Lindfors – tieteen kauhukakara

”Suuret uskonnot ja poliittiset suunnat ovat tieteellisen tutkimuksen, turvallisuuden ja vapauden esteenä. Niitä vastaan taistelen kuin rakkikoira!”, Pertti ”Lande” Lindfors pauhaa hänelle luonteenomaisella kiihkolla. Lande on kiitelty ja kiistelty tieteen kauhukakara, joka sai 75-vuotisjuhlakirjansakin kolme vuotta myöhässä.

Syksyllä 2005 Luonnonfilosofinen seura julkaisi tohtori **Pertti Lindforsin** 75-vuotispäiväksi tarkoitetun juhlakirjan, monitieteisen antologian. Lindfors oli kylläkin tuolloin jo 78-vuotias.

Itse asiassa teoksen oli alun perin tarkoitus olla jo Lindforsin 70-vuotisjuhlakirja, jolta ajalta julkaisun varhaisimmat artikkelit ovat, mutta syystä tai toisesta hanke viivästyi.

Kaikkiaan yli 40 alansa huippuasiantuntijan 400-sivuinen teos kuitenkin vihdoinkin valmistui viime syksynä. Kirjoittajat ovat tieteen, filosofian ja julkisen sanan edustajia lukuisilta aloilta sekä Suomesta että ulkomailta, heidän joukossaan muun muassa Helsingin yliopiston rehtori **Iikka Niiniluoto**, vuonna 2003 kuollut akateemikko **Georg Henrik von Wright**, oppihistorian emeritusprofessori **Anto Leikola** ja kosmologi **Kari Enqvist**.

Siis kuka on Lande-lempinimellä yleisesti tunnettu Pertti Lindfors, tämä filosofian nyt jo 79-vuotias kauhukakara, jonka kunniaksi juhlakirja toimitettiin?

Uraltaan sortunut elefantin kesyttäjä

Pertti Lande Lindfors on legenda jo eläessään. Hän valmistui filosofian kandidaatiksi Helsingin yliopistosta, filosofian lisensiaatiksi Turun yliopistosta ja yhteiskuntatieteiden tohtoriksi Jyväskylän yliopistosta. Hän on tehnyt tieteellistä tutkimustyötä useissa Itä- ja Länsi-Euroopan yliopistoissa, valloittanut joukoittain naisia, juonut hurjat määrät viinaa, joutunut stipendimatkoillaan kahdesti mielisairaalaan ja yrittänyt kerran itsemurhaa. Nyt Lande on ollut 29 vuotta täysraittiina, mutta räksytys jatkuu.

Lisänimen ”Lande” Lindfors sai Helsingin Normaalityövässä, Norssissa, kun opettaja kysyi häneltä, mistä poika oli kotoisin. Viimeksi tulin Porvoosta, useilla paikkakunnilla lapsuuttaan viettänyt Pertti oli vastannut.

Yliopistopiireissä Pertti Lande Lindfors on laa-

jasti tunnettu värikkäästä ja siekailemattomasta kielenkäytöstään.

– En minä ole edes professori, vaikka kaikki saakelin lehmäaivotkin ovat, hän riemastuu.

– Lapsena päätin, että minusta tulee elefantinkesyttäjä Afrikkaan, mutta nyt olen uraltani sortunut. Olen sentään kaksi kertaa päässyt Berliinissä ryppäämään ja keskustelemaan ammattiasioista elefantinkesyttäjän kanssa.

Lindfors on ristiriitainen kuin mikä, yhtä aikaa ylpeä sukuunsa kuuluvista suomalaisen militarismien uljaimmista perinteistä ja toisaalta hän pitää lapsuutensa suurimpana onnettomuutena suvun kansakoulunopettajuutta ja militarismia. Mutta tiedettä hän ihanoi yli kaiken ja haaveilee tiedemies-tien diktatuurista.

Epätieteellistä psykoanalyysia

Lindforsilla on edelleen poikkeuksellista ärhäkkyyttä ja riemastuttavaa temperamenttia hänen intoutuessaan haukkumaan vaikkapa television ja radion perinnöllisyystieteen keskustelut.

– Eivät perintötekijät mitään mielisairauksia tai ruumiillisia sairauksia aiheuta, vaan pelkästään taipumuksen niihin. Tämä asia on ollut tiedossa jo 40 vuotta. Mielisairaudet ovat geenien ja ympäristön yhteisvaikutuksen tulosta, jossa se oleellinen ympäristö on koti ja kasvat. Psykiatrit selittävät asiat usein päin persettä.

Vuonna 1951 Pertti Lindfors kirjoitti *Ylioppilaslehteen* psykoanalyysimyrönteisen artikkelin otsikolla ”Psykoanalyysin hyljeksiminen haitaksi lääketieteellemme”. Hän haastatteli tuon ajan merkittävimpiä suomalaisia psykiatrian asiantuntijoita: **Toivo Pihkasta, Martti Paloheimoa, Veikko Tähkää ja Martti Kailaa**.

Vuonna 1967 Lindfors sitten kirjoittikin samaiseen lehteen täysin psykoanalyysivastaisen artikkelin.

– Psykoanalyysi ei ole ensinnäkään biologisesti perusteltu ja sitä paitsi siitä tuli amerikkalainen nuoti-ilmio. Minusta oli kehittynyt lopullisesti amerikkalaisvastainen, vaikka olinhan minä itsekkin hinkunut joskus psykoanalyysiin kuten myös Amerikkaan, jonne en päässyt kun minulle ei myönnetty viisumia kommunistisen taustan ja uskontokielteisyiden johdosta.

Pertti Lindforsilla on ällistyttävän tarkka muisti hänen ylistäessään unkarilaisen **Szondi Lipotin** teosta *Kohtalon analyysi*, joka teki häneen muinoin suuren vaikutuksen. Teos käsittelee persoonallisuuden ja mielen rakenteiden yhteyttä lahjakkusalueisiin sekä ammatinvalintoihin ja kiinnostuskohteisiin.

Lindfors on korjannut joitain Szondin virheitä omassa unohdetussa teoksessaan *Marksilaisuus ja tiede*.

– Lipot Szondi sekoitti väistyvät geenit ja torjutut vietit.

Älyn ylivalta

Pertti Lindforsilla riittää edelleen intoa rakentaa logiikan ja monitieteisen tieteenfilosofian teorioita. Hänellä on suunnitteilla niin suuren tutkielman kirjoittaminen, että se menee kuulemma vielä matematiikan historiaan. Mutta epäkäytännöllisenä miehenä hän ei osaa käyttää tietokonetta eikä tekstin-käsittelyvälineitä.

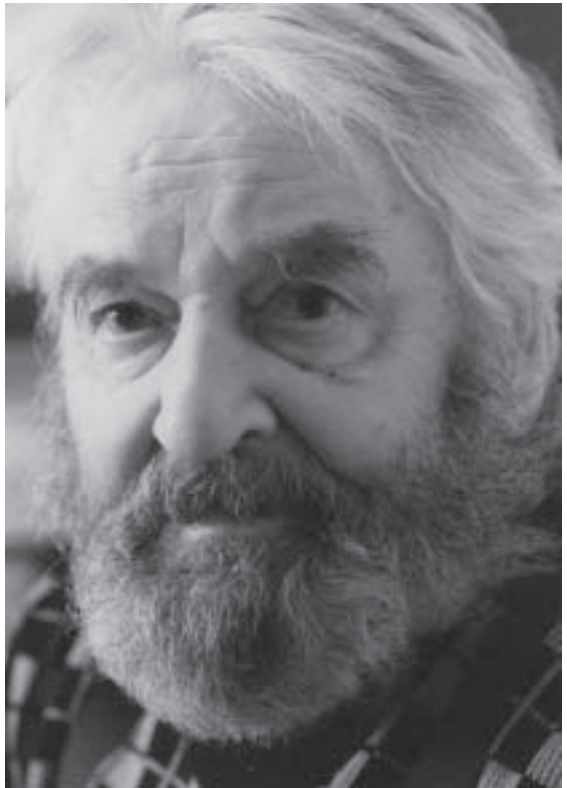
– Minulla on tuska siinä, että on niin paljon matemaattisia kaavoja, jotka haluaisin oppia, mutta joita en koko elämäni aikana ehdi, hän valittaa.

Tieteellisen intohimon lisäksi Lindforsilla on hellittämätön voitonhimo. Hän haluaisi tutkimuksillaan kilpailla yhden tunnetuimman suomalaisen matemaatikon, vuonna 1980 kuolleen akateemikko **Rolf Nevanlinnan** kanssa. Älyä Lindfors sanookin ihaillevansa yli kaiken ja vaikka hän teoriassa ei hyväksykään älykkäiden julmuutta ja terävien tuhoavuutta, hän sanoo käytännössä olevansa aika vaapamielinen. Mutta ei älyn suhteen.

Vasta nykyään Lindfors sanoo osaavansa arvostaa älyn lisäksi taiteellista ja musikaalista lahjakkuutta. Hän uskoo vapautumisensa liittyvän raitistumiseen. Samoin kun Lindfors ei nuoruudessaan kyennyt hyväksymään oman vajavaisuutensa ja isän sortoimien takia teknistä käytännön lahjakkuutta, hän oli kouluaikana vihamielinen myös taideaineita kohtaan.

Tietämättömyyttä vastaan

Pertti Lindforsin isä kuoli verisyöpään 57-vuotiaana ja äiti nivelreumansa tuhonneisiin sisäelinvaurioihin 84-vuotiaana.

Pertti Lande Lindfors

Kun 34-vuotia Lindfors yllätti kuolemaa tekemässä olevan isänsä lukemassa kristillistä opusta *Huutavan ääni korvessa*, tyrannin ottein lapsiaan kasvattanut kansakoulunopettaja menetti lopullisesti arvonsa poikansa silmissä.

– Suuret uskonnot ja poliittiset suunnat ovat tieteellisen tutkimuksen, turvallisuuden ja vapauden esteitä. Niitä vastaan taistelen kuin rakkikoira, Lindfors pauhaa.

Myös Suomen tiedepolitiikka on Lindforsin mielestä täysin perseestä ja hän pitää yhtenä vastuullisena **Paavo Lipposta**.

– Forssan kokouksen yksi tärkeä tunnus oli: kirkko eroon valtiosta! Sen ovat unohtaneet kaikki nuo vähemmistöpuolueet, hän puhisee.

Lindfors sanoo pyrkineensä elämässään ennen kaikkea taistelemaan tietämättömyyttä ja taikauskoa vastaan. Samaa ehdottomuutta hän vaatii myös hengenheimolaisiltaan. Tärkeimpinä arvoinaan hän pitää tieteellisen tutkimuksen vapautta ja kansainvälisen tiedeyhteisön autonomiaa.

Rikka silmässä

Vain vuosisata sitten Belle Époque'in rauhassa uinuvan Euroopan suurimmissa kaupungeissa suljettiin juutalaisten ghettojen portit pääsiäispyhiksi, ettei hengellisen riehnan kiihottama kristitty roskaväki ryntäisi tappamaan "Kristuksen murhaajia".

Tämän mielessä pitäen ei tunnu uskottavalta, että eurooppalaiset, autuaasti unohtaneina oman menneisyytensä, eivät tunnista rahvaan uskonnollista raivoa, kun sellaista näkevät. Lähi-idässä ja muussa muslimimaailmassa riehuvalla raivolle keksitään kuitenkin läheltä ja kaukaa kaikkia muita sellityksiä.

Satuin näkemään pätkän ranskalaisesta tv-ohjelmasta, jossa haastateltiin mustan Afrikan (l'Afrique noire) poliittisia johtajia, entisiä ja nykyisiä. Eräs entinen ministeri sanoi hivenen huokaiten, ettei demokratiansa lumoissa elävillä eurooppalaisilla ole enää edellytyksiä ymmärtää afrikkalaista tapaa ajatella. Kuvailla afrikkalaiselle länsimaista elämäntapaa on kuin kertoa lapselle Ihme- maasta, jossa kaikki hyvä tulee työtä tekemättä ilmaiseksi ylhäältä ja ruoka eteen kun pyyhkäisee pöytää jäniksen kypälällä. Alkukantaiselle kansalle puheet kaikkien ihmisten yhtä suuresta arvosta ovat kuin satua tai leikinlaskua, pahimmillaan pyhien arvojen rienausta. Ja loppujen lopuksihan kaikki on Korkeimman kädessä, eikä syntisen ihmisen itsensä ohjattavissa.

Jotain perverssiä on siinä, sanoi musta ministeri, etteivät sivistyneet ihmiset pysty enää ymmärtämään yksinkertaisen ihmisen ajatuksenjuoksua.

Siihen ajatukseen ei voi kuin yhtyä.

Eurooppalaisten, entisinä siirtomaaisäntinä, lullisi tuntevan köyhien ja kehittymättömien kansojen käytöstä ja ajattelua, joten merkillistä on, että erikoisesti Britanniassa, muinaisen brittiläisen imperiumin emämaassa, primitiivisen ihmisen tunte- musta ei tapaa enää kuin ehkä siellä missä se on pakollista, eli maahanmuuttajaslummeissa.

Britanniassa pakistanilaissukuisessa muslimiperheessä syntynyt ja kasvatuksensa saanut, menes- tysromaanistaan *Maps for lost Lovers* tunnettu kirjailija **Nadeem Aslam** on hyvin tietoinen tämän tuntemuksen puutteesta, josta johtuvana hän pitää monikulttuurisuudeksi kutsuttua ja yhä yleistyvää masokismin muotoa länsimaissa. Hän mainitsee nykyisen terroristiaallon kätilöinä monikulttuurisuu-

den puuhamiehinä tunnetut hyvää tarkoittavat lon- toolaiset lehtimiehet ja kirjailijat, jotka ovat vaati- massa musliminuorille valtion rahoittamaa omakult- tuurista opetusta.

Britanniassa on hallitustasolla vaadittu työssä- käyville muslimille vapaatunteja maksetulla ajalla rukoilua varten ja muun muassa rukoustitiloja kou- luihin ja yliopistoihin erikseen mies- ja naispuolisil- le rukoilijoille.

Nadeem Aslam on kirjoituksissaan kuvannut, missä synnin ja helvetin kauhussa nuoret muslimit elävät Britanniassa. Suurimman osan elämänsä, 25 vuotta, brittiläisen pikkukaupungin pakistanilais- valtaisessa työläiskorttelissa eläneenä hän sanoo tuntevansa nuoria muslimieja, joiden nimet ja ku- vat voisi odottaa milloin tahansa näkevänsä sano- malehdissä jonkin uuden terroristihyökkäyksen te- kijöinä.

Kirjassaan *Maps for lost Lovers* hän kertoo seit- senvuotiaasta muslimipojasta, joka uskoo val- koihoisten luokkatoveriensa ja näiden vanhempi- en tulevan elävältä nyljetyiksi helvetissä. Tämän on seitsenvuotias kuullut vanhemmiltaan ja saar- namiehiltä moskeijassa.

Lehdissä ja televisiossa kertovat läheiset ja tut- tavat päätään pyöritellen, miten hyviä poikia Lon- toon pommi-iskuihin syyllistyneet olivat. Eivät juo- neet alkoholia, eivät harrastaneet seksiä eivätkä esiaviollisia suhteita, yökerhoissa käyntejä, musiik- kia, laulua ja tanssia. Pitivät huolta siitä, että hei- dän sisarillaan oli huntu päässä kodin ovesta ulos astuessaan.

Syyskuun yhdennentoista massamurhaajista oli- vat useimmat opiskelleet yliopistoissa ja suoritta- neet tutkintoja saavuttaakseen tiettyjä mekaanisia ja tieteellisiä valmiuksia.

Nadeem Aslam sanoo tullessa ajatelleeksi, et- tei kukaan lentokonekaappareista ollut opiskellut maailman tai uskontojen historiaa, sosiologiaa, antropologiaa tai kirjallisuutta, ja epäilee, ettei näi- den muslimien maailmankuva ollut kolmetoistavuot- tiaan tasoa korkeammalla.

Terrorismista, joka primitiivisistä maista on läh- tenyt leviämään länteen, saavat länsimaalaiset to- siaan suurelta osin syyttää itseään.

Se joka kaivaa rikkaa omasta silmästään ei näe malkaa lähimmäisensä silmässä.

Pentti Niskanen

Katsomuksellinen vapaus 16-vuotiaalle

Kuusitoistavuotias saa pelata rahapelejä ja ostaa useimmissa Keski-Euroopan maissa alkoholi- ja tupakkatuotteita. Miksi tämän ikäiselle henkilölle ei voida antaa päätösvaltaa oman henkilökohtaisen maailmankatsomuksen suhteen?

Lähes jokainen peruskoulun käynyt henkilö on tietoinen omista uskomuksistaan ja valinnoistaan. On täysin moraalitonta antaa päätösvalta vanhemmille, jotka kuitenkin loppupeleissä laittavat oman mielipiteensä esimerkiksi alle täysi-ikäisen lapsensa päätöksen edelle.

Miksi vaikkapa 10-vuotias saa liittyä vasemmis-

tonuoriin mutta ei saa vielä kahdeksaan vuoteen päättää omasta uskonnollisesta suuntautumisestaan?

Luultavasti kukaan nuori ei eroaisi kirkosta tai liittyisi johonkin uskontokuntaan ilman mitään perusteltua syytä. On myös täysin irrationaalista antaa kirkkoon kuulumattomille vapaus tehdä valinta opiskelussa uskonnon tai elämäkatsomustiedon väliltä, muttei toisinpäin. Eli kirkkoon kuuluminen edellyttää pakollista uskonnon opiskelua.

Toisin sanoen meillä uskonottomilla on täysiä etuoikeuksia opiskelun suhteen.

Lukiolainen

Kasvoja ei saa nähdä

Naamioitunut Lordi varjelee pyhyyttään ja kasvotomuuttaan kuin Vanhan testamentin jumala. ”Herra sanoi vielä: Sinä et voi nähdä kasvojani, sillä yksikään ihminen, joka näkee minut, ei jää eloon (2. Moos. 33:20)” ”..mutta minun kasvojani ei kukaan saa nähdä (2. Moos. 33:23)”.

Totta Mooses. ”Valista meille kasvosi” ei käy. Jumala tai Herra (Lord) – on kuitenkin **Tomi Putaansuuta** ja vaikkapa Zorroa mutkikkaampi juttu – tuolla taivaallisella taholla kun on kristinopin mukaan peräti kolme naamiota eli persoonaa. (Latinan ”persona” tarkoittaa näyttelijän naamiota.) Salattavaakin taitaa olla enemmän.

Put aansuu ei menetä kasvojaan kun ei luovu maskistaan. Mutta mitä olisi kirkon jumala ilman

naamareitaan?

Vanhan testamentin jumala on paikoin niin hirviömäinen, että hänen palvelemisensa haiskah taisi saatananpalvonnalta. Hänen onkin syytä varjella ihmisiä itseltään. ”Herra sanoi Moosekselle: Mene alas ja varoita ihmisiä, etteivät he paremmin nähdäkseen tunkeudu rajan yli lähemmäksi Herraa, sillä silloin monet kuolisivat (2. Moos. 19:21)”.

Lordin hirviöt ovat tuohon julmettuun persoonaan verrattuina pelkkiä kivoja joulupukkeja. Kukkuluuruu sinne naamarin taakse!

*Kauko Tuovinen
Tampere*

Hirvittävin rangaistus

Hirvittävin ihmisen koskaan itselleen kuvittelemista rangaistuksista on iankaikkinen elämä.

Sen täytyisi olla loputonta ja puuduttavaa samojen asioiden ja tapahtumien toistoa. Tai, jos ”jokainen päivä” olisi erilainen, se olisi tylsää siksi, että se ei juurikaan enää koskettaisi ihmisyyttä.

Jos iankaikkisesta elämästä voisi kuolla, niin jokainen sellaiseen joutunut tekisi itsemurhan.

Jos iankaikkisesta elämästä ei voisi kuolla, niin sellaisessa keksittäisiin uskontoja. Noista uusista

uskonnoista jokainen lupaisi tietyn kiemuroin eläville lopullisen kuoleman, sitten ”joskus”.

Kohen ei oo koskaan.

Eläessämme meistä monet hurahtavat pelkäämään kuolemaa. Mutta iankaikkisessa elämässä jokainen sävähtäisi pelkäämään elämää!

*Juha Holopainen
Nurmes*

Aloite todistajan- ja tuomarinvalan muuttamiseksi

Vapaa-ajattelijain liitto on tehnyt oikeusministeriölle aloitteen oikeudenkäymiskaaren muuttamiseksi siten, että tuomarin, todistajan ja asiantuntijan vala ja vakuutus korvataan yhdellä, kaikille yhteisellä vakuutuksella.

– Nykyinen laki kaipaa korjausta jo puhtaasti lakiteknisestä syystä. Oikeudenkäymiskaaren 17. luvun 29 §:n mukaan uskontokuntiin kuulumaton todistaja antaa aina vakuutuksen. Uskonnonvapauslain 5 §:n mukaan jokainen voi valintansa mukaan vannon valan tai antaa vakuutuksen, paitsi milloin vakuutus on säädetty velvoittautumisen ainoaksi muodoksi. Tällainen ristiriita on korjattava, liiton aloitteessa todetaan.

Liiton mukaan vala on jääne kristillisen yhtenäiskulttuurin ajalta. Nykyään valtio nähdään yhä enemmän uskonnoista ja uskonnollisista yhteisöistä riippumattomaksi toimijaksi, joka ei ota kantaa uskontojen ja katsomusten sisältöön ja siksi liiton mielestä on periaatteelliselta kannalta arveluttavaa, että tuomarit ja lautamiehet tietävät todistajien uskonnollisia näkemyksiä valan tai vakuutuksen valinnan vuoksi.

– Oikeuden jumalatar kuvataan side silmillä, sillä oikeuden ei tule katsoa ulkomuotoon eikä käsitel-

tävään asiaan nähden ulkopuolisiin seikkoihin.

Vapaa-ajattelijain liiton mukaan Suomen oikeuslaitos on ja sen pitää olla tasapuolinen ja riippumaton. Tämä ei kuitenkaan riitä: tulee myös välttää kaikkea, mikä antaisi edes aiheen epäillä tasapuolisuutta. Esimerkiksi Korkein oikeus ja Korkein hallinto-oikeus eivät vuodesta 1997 lähtien ole lähettäneet edustajaansa kirkolliskokoukseen.

Lakimuutosta edeltäneen hallituksen esityksen (HE 45/1995) mukaan ”Tuomioistuinten riippumattomuuden uskottavuus edellyttää luopumista niiden jäsenten lakisääteisestä toimimisesta kirkolliskokous-edustajina.” Tälle olisi aloitteen tekijöiden mukaan luonteva jatko korvata tuomarien vala vakuutuksella. Silloin tuomareita ei olisi erikseen ”kristittyjä” ja ”muita”.

– Ottamalla käyttöön pelkkä vakuutus nykyisen vaihtoehtoisen menetelmän tilalle poistuu oikeudenkäyntien todistelusta yksi pääasiaan liittymätön asia. Samalla 1700-luvulta oleva pitkä ja sekava, moneen kertaan muutettu oikeudenkäymiskaari lyhentyä ja selkeytyä vähän, Vapaa-ajattelijain liiton toukokuussa oikeusministeriölle jättämässään aloitteessa todetaan.

M.O.

Kutsu

Lahden Vapaa-ajattelijat ry:n täyttäessä 70 vuotta kutsumme yhdistyksen jäsenet viettämään juhlatilaisuutta ravintola Wanhaan Herraan (Laaksokatu 17) lauantaina 28. päivänä lokakuuta kello 14.00 alkaen.

Ruokailun lisäksi erilaista ohjelmaa mm. ansiomerkkien jako, historiikki vuosien varrelta ja liiton edustajan puheenvuoro.

Ilmoita osallistumisestasi 20.10.2006 mennessä puh: 03 7810 382 tai 040 5335 853.

Lämpimästi tervetuloa

Johtokunta

Vapaa- ajattelijat osoittivat mieltä yliopistolla

Kuva: Teuvo Kantola

Helsingin yliopiston vapaa-ajattelijayhdistys Prometheus järjesti edellisvuoden tapaan mielenosoituksen yliopiston avajaispäivänä maanantaina 11.9.2006. Protestin aiheena oli Suomen yliopistojen sitominen luterilaiseen uskontunnustukseen.

Yliopistojen vuosittaiset avajaiset, joissa marssitaan näyttävästi yliopistorakennuksesta kirkon puolelle jumalanpalvelukseen, ovat näkyvin merkki uskontosidonnaisuudesta, jota kaikki yliopistolaiset joutuvat vakaumuksestaan huolimatta sietä-

mään. Yliopiston nykyinen rehtori **Ilkka Niiniluoto**, tunnettu ateistifilosofi, joutuu yhä seremoniallisen perinteen vuoksi marssimaan kulkueen kärjessä.

Mielenosoitus herätti enimmäkseen positiivista huomiota ohikulkijoiden keskuudessa ja eräät jäivät keskustelemaan vapaa-ajattelijoiden toiminnasta ja tavoitteista. Ainoa vastalause tuli joltakulta teologian opiskelijalta, joka väitti ettei Suomessa nykyisin ole valtionkirkkoa (vaan "kansankirkko").

Janne Vainio

Lesboilla ei asiaa lukioon Yhdysvalloissa

Kalifornian korkein oikeus päätti kesäkuun lopulla, ettei lukioilla ole oikeutta erottaa oppilaitaan sen perusteella, että heitä epäillään homoseksuaaleiksi. Jos näin tapahtuu, nuorilla on Kalifornian syrjintälain perusteella lupa haastaa kyseinen lukio oikeuteen.

Koko jupakka alkoi viime vuoden syksyllä, jolloin Wisconsinissa sijaitsevan kristillisen lukion rehtori **Gregory Bork** erotti kaksi tyttöä, joita hän epäili liian läheisistä suhteista. Borkin mukaan tytöt olivat rikkojen koulun sääntöjä, jotka kieltävät loukaamasta kristillisiä arvoja. Koulun omistaa Wis-

consin evankelisluterilainen synodi, joka pitää homoseksuaalisuutta syntinä.

Asiaa puitiin kevään aikana alemmissa oikeusasteissa, kun koulun kannatusyhdistys yritti estää tyttöjä viemästä erottamistaan oikeuteen. Se vetosi liittovaltion korkeimman oikeuden päätökseen vuodelta 2000, jonka mukaan New Jerseyssä toimivalla partiolla oli oikeus erottaa ryhmänjohtajansa tämän homoseksuaalisten taipumusten vuoksi riippumatta kyseisen liittovaltion syrjinnän kieltävästä lainsäädännöstä.

Kalifornian korkein oikeus oli kuitenkin toista mieltä. Se kiisti yksimielisesti koulun kannatusyhdistyksen perustelut, joiden mukaan koululla olisi ollut oikeus erottaa tytöt. Oikeuden päätös ei vielä ratkaissut tyttöjen erottamiskiestä, mutta antoi heille mahdollisuuden nostaa oikeusjuttu entistä kouluun vastaan.

M.O.

Vapaa-ajattelijain liitto ry - Fritänkarnas förbund rf

Puheenjohtaja

Robert Brotherus
GSM (050) 482 1003
robert@iki.fi

Varapuheenjohtaja

Eino Huotari
GSM (044) 081 6543
eino.huotari@kolumbus.fi

Pääsihteeri

Jori Mäntysalo
Puh: (03) 265 7483
jori.mantysalo@uta.fi

Tiedottaja

Petri Karisma
GSM (040) 748 9532
petri.karisma@orvokki.net

Toiminnanjohtaja

Paula Vasama
Puh: (09) 715 601
paula.vasama@vapaa-ajattelijat.fi

Toimisto

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
puhelin: (09) 715 601
faksi: (09) 739 055
val@vapaa-ajattelijat.fi
Toimisto on avoinna klo 11.00-17.00

Kotisivu

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>

Pankkiyhteys

Sampo 800014-85180
(Lahjoitus- ja testamenttitili sama)

Jäsenyhdistykset

Forssan Vapaa-ajattelijat ry

Juha Toivonen
Tölonkaari 4 A 8, 30420 FORSSA
puhelin: (044) 592 0210
fovap@hotmail.com

Helsingin Vapaa-ajattelijat ry

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
puhelin: 040 704 7258
helsinki@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/helsinki>

Helsingin yliopiston vapaa-ajattelijayhdistys Prometheus ry

Janne Vainio
Vedenottamontie 12 E 38
00980 HELSINKI
puhelin: 050 365 6808
qsj04@yahoo.com
prometheus@ateistit.fi

Joensuun seudun Vapaa-ajattelijat ry

Ari Sulopuisto
Karhantie 27, 80230 JOENSUU
email: ari.sulopuisto@pp.inet.fi
Järvenpään Vapaa-ajattelijat ry
Veikko Laine
Kartanontie 39, 04440 JÄRVENPÄÄ
puhelin: (09) 287 236
v.laine.kiuru@kolumbus.fi

Kainuun Vapaa-ajattelijat ry

Aki Räisänen
Sudenpolku 11 B 24
87350 KAJAANI
puhelin: (08) 637 280
aki.k.raisanen@kolumbus.fi
<http://www.kolumbus.fi/aki.k.raisanen>

Karkkilan Vapaa-ajattelijat ry

Ulla Kindstedt
Korvenkatu 8, 03600 KARKKILA
puhelin: (09) 225 5930
karkkila@vapaa-ajattelijat.fi
Kemin Vapaa-ajattelijat ry
Pertti Periniva
Leppälinnuntie 5, 94700 KEMI
puhelin: (016) 232 585
<http://kemi.vapaa-ajattelijat.fi>

Keski-Suomen Vapaa-ajattelijat ry

Marko Koivuniemi
Ainolankaari 2 A 24
40520 JYVÄSKYLÄ
puhelin: (0400) 429 540
koimark@iki.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/ks>
Kotkan Vapaa-ajattelijat ry
Korkeavuorenkatu 13
48100 KOTKA
puhelin: (05) 218 6047

Lahden Vapaa-ajattelijat ry

Saimaankatu 5 B34, 15240 LAHTI
puhelin: (03) 782 7408

Lappeenrannan ja ympäristön Vapaa-ajattelijat ry

Olari Korhonen
Korkearannantie 3 F
54530 LUUMÄKI
olavi.korhonen@pp.inet.fi

Lohjan seudun Vapaa-ajattelijat ry

Erkki Hartikainen
Käsityöläisentie 17 A 1
00750 HELSINKI
puhelin: (09) 223 3273
etkirja@dlc.fi
<http://www.dlc.fi/etkirja/lohja.htm>

Nokian Vapaa-ajattelijat ry

Simo Järvinen
Opiskelijankatu 23 A 6, 37120 NOKIA
puhelin (044) 0200 451
nokia@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/nokia>

Oulun seudun Vapaa-ajattelijat ry

Jouko Saksio
Jalohaukantie 1 E 41, 90250 OULU
puhelin: (040) 536 0345
jsaksio@jippii.fi

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/oulu>
Pohjois-Kymen Vapaa-ajattelijat ry
Heljä Pekkalin
Kuntalantie 5 A 7
45700 KUUSANKOSKI
puhelin: (040) 704 4638
helja.pekkalin@pp.inet.fi
<http://pohjois-kymi.vapaa-ajattelijat.fi/>
Pohjois-Savon Vapaa-ajattelijat ry
Anssi Kontkanen
Lehtoniemenkatu 7 A9, 70100 KUOPIO
puhelin: (0500) 629 365
pohjois-savo@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/pohjois-savo>
Porvoon seudun Vapaa-ajattelijat ry

Pääkaupunkiseudun ateistit ry
Jouni Luukkainen
Castréninkatu 10 C 53
00530 HELSINKI
puhelin: 040 910 7054
ateistit@ateistit.fi
<http://www.ateistit.fi>
Raision Vapaa-ajattelijat ry
Kari Hanka
Nallinkatu 3 B 13, 212300 RAISIO
puhelin: 050 56180113
khanka@dnainet.net
Satakunnan Vapaa-ajattelijat ry
Erja Sallinen
Siimeksentie 34
26740 VASARAINEN

puhelin: (0400) 255 074
satakunta@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/satakunta>
Seinäjoen Vapaa-ajattelijat ry
Juhani Mäkelä
Soukanjoentie 41
60200 SEINÄJOKI
puhelin: (06) 412 2553
juhani.makela@nic.fi
Tampereen Vapaa-ajattelijat ry
Yliopistonkatu 58 B
33100 TAMPERE
puhelin: (03) 222 5803
yhdistys@tamper.vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.tampere.vapaa-ajattelijat.fi>
Turun Vapaa-ajattelijat ry
Tauno Lehtonen
Vesitormentie 4 C 14, 21530 PAIMIO
puhelin: (050) 3250 891
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/turku/>
Vaasan Vapaa-ajattelijat ry
Pentti Suksi
Kirkkopuistikko 6 C 1
65100 VAASA
pentti.suksi@netikka.fi
Vapaa-ajattelijain liiton Vuoksenlaakson yhdistys ry
Hannes Koivumäki
Ensontie 47 A 4, 55610 IMATRA
puhelin: (05) 436 5537
Varkauden Vapaa-ajattelijat ry
Taisto Kaukonen
Toritorppa, Petroskoinkatu 28
782 VARKAUS
puhelin: (017) 552 7277

Jäsen- yhdistykset, tiedottakaa!

Monet jäsenyhdistykset viettävät lähiaikoina vuosijuhlia. Laittakaa juhlista selostus meille kuvien kera, niin julkaisemme ne lehdessä. Tai jos teillä on jotain muuta mielenkiintoista tapahtumaa tai toimintaa, esimerkiksi hautausmaiden tiimoilta, niin kertokaa meille.

Jäsenyhdistysten vastaavat, tarkistakaa myös oman yhdistyksenne tiedot ja ilmoittakaa mahdollisista virheistä toimitukseen, niin korjaamme ne seuraavaan lehteen. Tiedot voi lähettää sähköpostitse toimitussihteerille osoite:
marketta.ollikainen@kolumbus.fi.

Toimitus

Vapaa Ajattelija 62. vuosikerta

Julkaisija
Vapaa-ajattelijain liitto ry
Fritänkarnas förbund rf

Päätoimittaja
Robert Brotherus

Toimitussihteri
Marketta Ollikainen

Toimitus ja taitto
LavengriPress
Neljäs linja 17-19 A 26
00530 Helsinki
puh: (09) 726 1972
marketta.ollikainen@kolumbus.fi

**Tilaukset ja
osoitteenmuutokset**
Vapaa-ajattelijain liitto/Toimisto
Neljäs linja 1
00530 Helsinki
puh: (09) 715 601
fax: (09) 739 055
val@vapaa-ajattelijat.fi

Ilmoitushinnat
koko sivu 235 e
puoli sivua 135 e
1/8 sivua 50 e

Tilauhinta
22 e/vuosi
kuusi numeroa vuodessa

Painos 1950 kpl
Painopaikka
Uusimaa Oy
ISSN 0355-8703
Seuraavat lehdet:
5/2006, 27.10.
6/2006, 13.12.

Vapaa Ajattelija on Kulttuuri-,
mielipide- ja tiedelehtien liitto
Kultti ry:n jäsen

Kirjoitukset eivät välttämättä
edusta lehden toimituksen ja
julkaisijan näkemystä.

Vapaa-ajattelijain liitto
Neljäs linja 1, 00530 Helsinki

.AT03

Vapaa-ajattelijain liitto ry on uskonottomien ja uskontokuntiin kuulumattomien henkilöiden muodostamien rekisteröityjen yhdistysten keskusjärjestö. Se on poliittisesti sitoutumaton ja ajaa uskonottomien etuja, oikeuksia ja oikeusturvaa sekä edistää uskonottoman todellisuuskäsityksen leviämistä.

Liiton tavoitteena on kriittisyyden lisääminen uskontoja kohtaa, valtiokirkkojärjestelmän purkaminen ja uskonnonopetuksen poistaminen kouluista, päivähoidosta sekä valtion yliopistoista.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi liitto muun muassa tukee uskonottoman elämäntavan ja kulttuurin sekä uskonottoman tapakulttuurin leviämistä ja uudistamista, seuraa katsomusvapauden toteutumista, tuo esille sen loukkaukset ja puolustaa uskonottomien oikeuksia.

(Lähde: Liiton säännöt, 2 §)

Lähetätkää minulle lisätietoja

Tilaan Vapaa Ajattelija -lehden

Haluan liittyä jäseneksi

Valitse jäsenyhdistys edelliseltä sivulta

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITOIMIPAIKKA _____

KIRJE-
POSTI-
MERKKI

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI